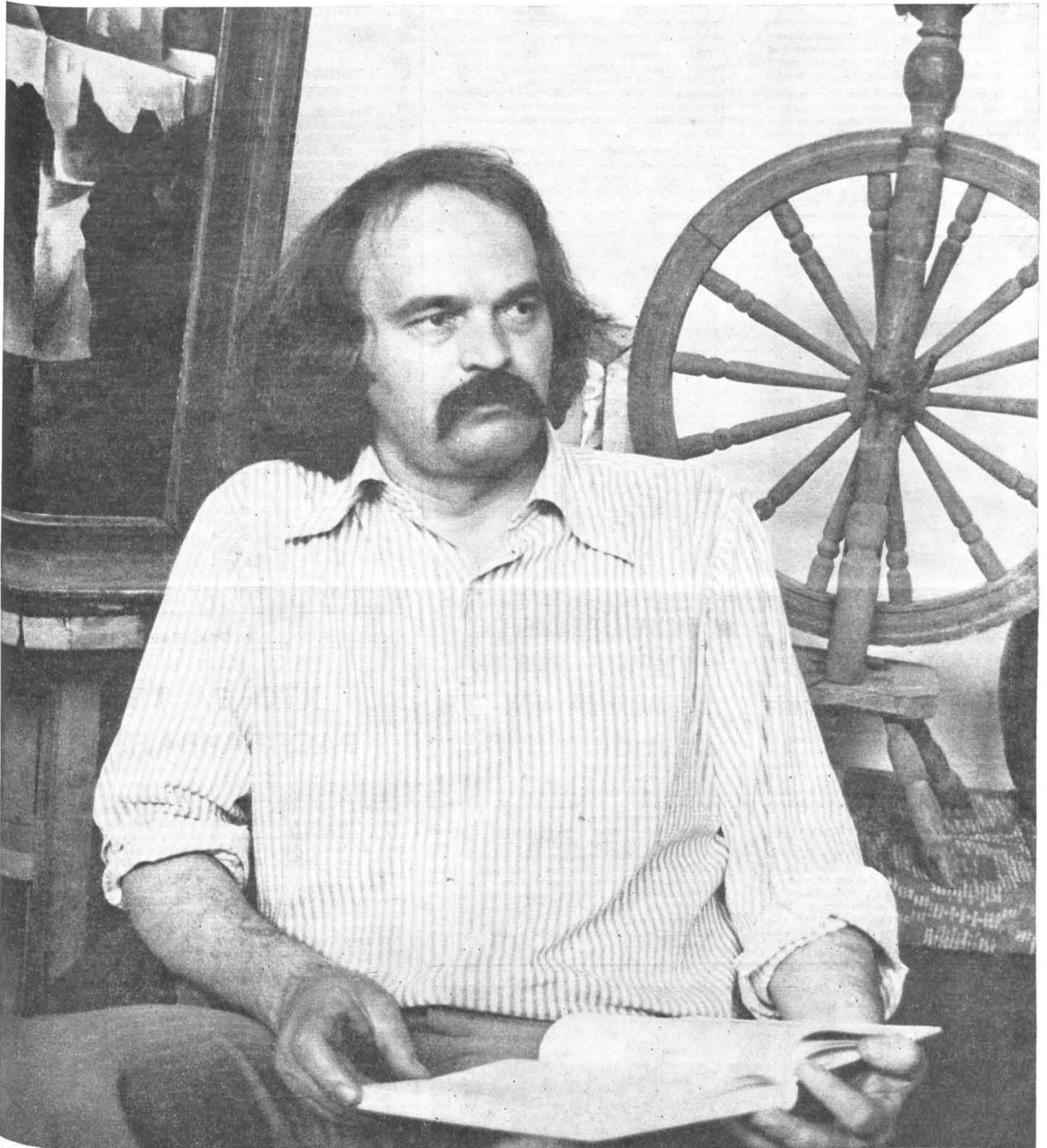

Голас Радзімы

№ 30 (1652)
31 ліпеня 1980 г.

ГАЗЕТА БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВЯЗЯХ З СУАЙЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ
(БЕЛАРУСКАЕ ТАВАРЫСТВА «РАДЗІМА»)

Выдаецца з 1955 г.
Цана 4 кап.

Сюды, на апошні паверх вышыннага будынка, не далягае гарадскі шум, тут рэдка бываюць госці. Затое майстэрня мастака густа заселена вобразамі, створанымі яго ўяўленнем у час роздумаў ці работы над палатном... [Інтэрв'ю з жывапісцам Аляксеем МАРАЧКІНЫМ, якога вы бачыце на здымку, змешчана на 7-й стар.] Фота С. КРЫЦКАГА.

ЛЮДЗІ АДНОЙ ВЁСКИ

«Мой родны кут»

стар. 3, 4

РАСКРЫЦЬ МАГЧЫМАСЦІ МАЛАДОГА ЧАЛАВЕКА У СССР ІМКНЕЦА ГРАМАДСТВА

«Только ли счастливый билет!»

стар. 4

РОБИЦА ДОБРААХВОТНА

«Вывучэнне рускай мовы»

стар. 6

НА АРБІЦЕ МІЖНАРОДНЫ ЭКІПАЖ

З ПАВЕДАМЛЕННЯЎ ТАСС

23 ліпеня 1980 года ў 21 гадзіну 33 минуты маскоўскага часу ў Савецкім Саюзе ажыццёлены запуск касмічнага карабля «Саюз-37».

Касмічны карабель пілатуе міжнародны экіпаж: камандзір карабля двойчы Герой Савецкага Саюза, лётчык-касманаўт СССР Віктар Гарбатко і касманаўт-даследчык, Герой Сацыялістычнай Рэспублікі В'етнам Фам Туан.

Праграмай палёту карабля «Саюз-37» прадугледжваюцца стыкоўка з арбітальным комплексам «Салют-6» — «Саюз-36» і правядзенне на яго борце даследаванняў і эксперыментаў сумесна з касманаўтамі Паповым і Руміным.

У ходзе палёту карабля «Саюз-37» будуць прадоўжаны даследаванні касмічнай прасторы ў мірных мэтах, праводзімыя сацыялістычнымі краінамі—удзельніцамі праграмы «Інтэркосмас».

Новы палёт міжнароднага экіпажа з удзелам грамадзян Савецкага Саюза і сацыялістычнага В'етнама з'яўляецца яркім прыкладам

брацкай дружбы і цеснага супрацоўніцтва паміж народамі СССР і СРВ. У гэтым дасягненні адлюстроўваецца адзінства інтарэсаў і мэт усіх краін сацыялістычнай сям'і.

24 ліпеня 1980 года ў 23 гадзіны 02 минуты маскоўскага часу зроблена стыкоўка касмічнага карабля «Саюз-37» з арбітальным комплексам «Салют-6» — «Саюз-36».

Пасля праверкі герметычнасці стыковачнага вузла экіпаж у саставе камандзіра карабля двойчы Героя Савецкага Саюза, лётчыка-касманаўта СССР Віктара Гарбатко і касманаўта-даследчыка Героя Сацыялістычнай Рэспублікі В'етнам Фам Туана перайшоў на станцыю «Салют-6».

На борце арбітальнага навукова-даследчага комплексу «Салют-6» — «Саюз-36» — «Саюз-37» працуе міжнародны экіпаж: таварышы Папоў, Румін, Гарбатко і Фам Туан.

КАМАНДЗІР КАРАБЛЯ «САЮЗ-37» ПАЛКОЎНІК

ГАРБАТКО Віктар Васільевіч

Двойчы Герой Савецкага Саюза, лётчык-касманаўт СССР Віктар Васільевіч Гарбатко нарадзіўся 3 снежня 1934 года ў пасёлку Венцы-Зара Каўказскага раёна Краснадарскага краю. Пасля заканчэння Батайскага ваеннага авіяцыйнага вучылішча лётчыкаў ён служыў у Ваенна-Паветраных Сілах.

Віктар Васільевіч — член Камуністычнай партыі Савецкага Саюза з 1959 года.

У атрад касманаўтаў В. Гарбатко быў залічаны ў 1960 годзе. У 1968 годзе ён без адрыву ад работы скончыў Ваенна-паветраную інжынерную акадэмію імя М. Жукоўскага.

В. Гарбатко зрабіў два касмічныя палёты: у кастрычніку 1969 года на караблі «Саюз-7» і ў лютым 1977 года на караблі «Саюз-24» і арбітальнай станцыі «Салют-5».

КАСМАНАЎТ-ДАСЛЕДЧЫК КАРАБЛЯ «САЮЗ-37»

ПАДПАЛКОЎНІК ФАМ ТУАН

Герой Сацыялістычнай Рэспублікі В'етнам Фам Туан нарадзіўся 14 лютага 1947 года ў вёсцы Куок Гуан правінцыі Тхай Бінь.

Пасля заканчэння авіяцыйнага вучылішча ён служыў у знішчальнай авіяцыі В'етнамскай народнай арміі. Мае кваліфікацыю ваеннага лётчыка першага класа.

Фам Туан — член Камуністычнай партыі В'етнама з 1968 года. У 1977 годзе Фам Туан стаў слухачом Ваенна-паветранай акадэміі імя Ю. Гагарына. У 1979 годзе ён пачаў падрыхтоўку да пілатуемага палёту па праграме «Інтэркосмас» у Цэнтры падрыхтоўкі касманаўтаў імя Ю. Гагарына. Прайшоў поўны курс навучання па праграме палёту на касмічным караблі «Саюз» і арбітальнай станцыі «Салют».

ВЫСОКІЯ ГОСЦІ Ў МІНСКУ

Мінск, дзе праходзіў групавы футбольны турнір Гульні XXII Алімпіяды, 23 ліпеня наведалі прэзідэнт Міжнароднага алімпійскага камітэта лорд Кіланін і старшыня Арганізацыйнага камітэта «Алімпіяда-80», намеснік Старшыні Савета Міністраў СССР Т. Новікаў.

У Мінскім аэрапорце былі ўзняты флагаі СССР, БССР і МАК. Высокіх гасцей і суправаджаючых іх асоб цёпла сустракалі старшыня Беларускага рэспубліканскага аргкамітэта «Алімпіяда-80», першы намеснік Старшыні Савета Міністраў БССР У. Міцкевіч і іншыя афіцыйныя асобы.

Госці ўсклалі кветкі да помніка-абеліска войнам Савецкай Арміі і партызанам на плошчы Перамогі, азнаёміліся з алімпійскім комплексам

«Стайкі», яго спартыўнымі аб'ектамі.

Вечарам госці наведалі галоўную спартыўную арэну беларускай сталіцы—стадыён «Дынама», прысутнічалі на футбольным матчы, у якім сустракаліся каманды Югаславіі і Коста-Рыкі.

Разам з лордам Кіланінам, І. Новікавым у ложы ганаровых гасцей былі Старшыня Савета Міністраў БССР А. Аксёнаў, другі сакратар ЦК КПБ У. Бровікаў, іншыя кіраўнікі рэспублікі. **НА ЗДЫМКУ:** госці ў спартыўным комплексе «Стайкі».

ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ ● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ

РАСТУЦЬ СВЕТЛЫЯ ПАВЕРХІ

Будаўніцтва рэдакцыйнага корпуса Беларускага тэлебачання пачалося ў Мінску на вуліцы Валгаградскай, побач з апаратна-студыйным комплексам. У фундамент трэба ўкласці амаль 1 700 кубічных метраў бетону. Затым узнімуцца дваццаць светлых паверхаў аднаго з самых высокіх будынкаў у Мінску.

КРУХМАЛІСТАЯ, СМАЧНАЯ

Калектыў Беларускага навукова-даследчага інстытута бульбаводства і агародніцтва стварыў новы сорт бульбы «камсамалец», які прызнаны селекцыйным дасягненнем. Істотнай асаблівасцю «камсамольца» з'яўляецца высокае ўтрыманне крухмалу, выдатныя смакавыя якасці, устойлівасць да захворванняў. Дзяржаўны камітэт СССР па справах вынаходстваў і адкрыццяў зарэгістраваў яго ў Дзяржаўным рэестры селекцыйных дасягненняў СССР. Стваральнікам новага сорту С. Кулчыне, Н. Кусавай і іншым супрацоўнікам інстытута выдана аўтарскае пасведчанне.

ЛЁГКАЯ «ПЕЧКА»

Без павелічэння спажывання металу можа вырабіць дадатковыя награвальныя батарэі для кватэр буйнога горада калектыў Мінскага завода ацяпляльнага абсталявання. Такі вынік сумеснага творчага пошуку работнікаў

вытворчасці і вучоных галіновага інстытута па ўдасканаленню канструкцыі ўсім знаёмага радыятара. Новая мадэль гарадской «печкі», серыйны выпуск якой пачаты на прадпрыемстве, значна лягчэйшая за звычайную. Вынікам укаранення навінкі стане штогадовая эканомія некалькіх тысяч тон чыгуну.

13 000 СПЕЦЫЯЛІСТАЎ

Мінула 30 гадоў з таго часу, як пачало працаваць Ашмянскае сельскае прафесійна-тэхнічнае вучылішча № 18 — школа механізатарскіх кадраў для Ашмянскага, Смагонскага, Астравецкага і іншых раёнаў Гродзеншчыны. За гэты час падрыхтавана звыш 13 тысяч кваліфікаваных трактарыстаў, камбайнераў, механізатараў шырокага профілю. Многія з іх сталі вядомымі людзьмі, маюць высокія ўрадавыя ўзнагароды. Вучылішча двойчы ўзнагароджана дыпламамі ВДНГ СССР.

НАСЛЕДНІКІ ТАРПАНАЎ

Паліпшэнню мясцовых парод коней дапаможа распрацаваны Беларускай навукова-даследчым інстытутам жывёлагадоўлі комплекс мерапрыемстваў, дзе галоўны ўпор зроблен не на прывазныя пароды, а на мясцовыя, якія з'яўляюцца прамымі наследнікамі лясных тарпанаў. У бліжэйшыя гады каняводства ў Беларусі атрымае племянны і спартыўны напрамак. Табун коней вырасце да 300 тысяч галоў.

АМЕРЫКАНСКАЕ ЭМБАРГА І САВЕЦКАЯ ЭКАНОМІКА

ХТО ЗА ГЭТА РАСПЛАЧВАЕЦЦА?

Прайшло паўгода з таго часу, як прэзідэнт Картэр вырашыў гандлёва-эканамічнымі санкцыямі «пакараць» Савецкі Саюз за яго нежаданыя Вашынгтону дзеянні ў Афганістане.

Якія вынікі эмбарга для эканомікі СССР?

Прамысловасць краіны паспяхова справілася з заданнямі плана першага паўгоддзя і, мяркуючы па ўсяму, гэтак жа паспяхова завершыць 1980-ты, апошні год дзесятай пяцігодкі.

Напомнім, што ўсе планы (паўгадавы, гадавы і пяцігадовы) складаліся задоўга да таго, як Картэр абнародаваў рашэнне аб эмбарга, і ў сувязі з гэтым рашэннем або па якіх-небудзь іншых прычынах не пераглядаліся.

Інакш кажучы, у эканамічным жыцці СССР адбываецца тое, што запланавана, і амерыканскае эмбарга не змагло стрымаць паступальны рух народнай гаспадаркі краіны.

Амерыканская газета «Ньюс-дэй» пісала з гэтай нагоды 14 чэрвеня, што няясна, каму даводзіцца даражэй расплачвацца за санкцыі — рускім ці амерыканцам.

Сутнасць у тым, што эканамічныя адносіны СССР—ЗША пабудаваны на звычайнай камерцыйнай (гэта значыць узаемавыгаднай) аснове. Савецкі Саюз не чакае дапамогі ад Амерыкі і такой дапамогі не атрымоўвае. Такім чынам, спыненне гандлю ў прынцыпе павінна было б мець роўныя вынікі для абедзвюх краін. Аднак гэта не зусім так. Абарот гандлю СССР—ЗША

ў мінулым годзе склаў 2,8 мільярда рублёў (больш чым 4 мільярды долараў), паялічэйшыся ў параўнанні з папярэднім годам у паўтара з лішнім разам. Указаная сума — гэта перш за ўсё экспарт ЗША, што як і раней, у многа разоў перавышае амерыканскі імпорт з СССР. Скарачаючы гандаль з Савецкім Саюзам, Вашынгтон у першую чаргу закранае ўласны экспарт, гэта значыць інтарэсы сваіх жа амерыканскіх экспарцёраў, заклапочаных пошукамі рынкаў збыту і барацьбой за іх з заходне-еўрапейскімі і японскімі канкурэнтамі. Тавары, якія яны маглі б паставіць Савецкаму Саюзу, але не паставілі з-за пазіцыі адміністрацыі ЗША, не так проста рэалізаваць у іншых месцах.

Савецкі Саюз жа недаатрыманнае з ЗША набывае ў іншых краінах.

Эмбарга прывяло да скарачэння тавараабароту паміж двюма краінамі, але не перашкодзіла далейшаму развіццю гандлю СССР з усімі краінамі Захаду ў цэлым. За першыя тры месяцы сёлета года яго аб'ём быў, напрыклад, амаль у паўтара раза большы, чым за той жа перыяд мінулага года.

Нездарма Р. Лэшу пісаў некалькі месяцаў назад у «Нью-суік», што гандлёвае эмбарга наносіць амерыканцам значна большы ўрон, чым рускім. Урон, які церпяць амерыканскія экспарцёры, мае даволі дакладную колькасную характарыстыку. У 1980 годзе мелі намер паставіць у Савецкі Саюз тавараў на чатыры з лішнім мільярды долараў. Эм-

ПІСЬМЕННІК РАСКАЗВАЕ ПРА ЛЁС СВАІХ ЗЕМЛЯКОЎ

МОЙ РОДНЫІ КУТ

Мы ўсталі песняй-казкаю
Пад жудаснай павязкаю
Мінулых чорных дзён...

Янка КУПАЛА.

Ёсць мясціна, да якой я рвуся сэрцам у любую часіну года. Яна любая і непаўторная для мяне і блакітнай вясной, калі вась-вась густым белым прыбоем забушуюць сады, і цёплым парным летам, калі хочацца да позняй ночы ўглядацца ў спакойную і чыстую стужку невялікай рачулі Арыжні, што ўецца між стракатых лугоў, і ў барвовую восень, калі вакол вёскі вабна загараюцца золатам бярозавыя гаі, і ў снежную зіму, калі векавыя бары надзенуць касматыя бялюткія шапкі.

Цяпер лета. Высока ў небе заліваюцца нябачныя жаваранкі. Толькі што прайшоў спорны дождж, і ручайкі пабеглі па палях да звільстай Арыжні, каб надаць яшчэ больш сіл рачуліцы майго дзяцінства.

Аўтобус даўно схаваўся за ўзвышшам, а я, як зачараваны, стаю каля дарогі, што ўпіраецца ў шашу. Пад мяккімі праменямі вячэрняга сонца дрэмле старая сасна. Кара на ёй парэпаная, магутны ствол у два абхваты. Я заўсёды доўга стаю каля гэтай сасны: і калі еду ў сваю родную вёску Мінкавічы, і калі вяртаюся назад у горад. Ледзь чутна парываюць старыя галіны, і танюсенька-танюсенька звінціць ігліца, быццам туга нацягнутыя струны.

Удалечыні на фоне блакітнага неба маячаць вострыя чубы таполяў. Там — мае родныя Мінкавічы, мая палеская вёска, дзе я нарадзіўся, рос, адкуль юнаком пайшоў у самастойнае жыццё. Тады, як і цяпер, я перш чым сесці на спадарожную машыну, доўга стаяў каля гэтай старой сасны. З хваляваннем уяўляў далёкі горад, знаёмы мне толькі па кнігах, а каля сасны ві-

леся змеэпадобная траншэя ды грымеў ручай, сцякаючы ў глыбокую варонку...

Чорны цень вайны не мінуў і гэтыя мясціны. Я памятаю, як гарэла вёска, а ў небе вісеў злавесны гул самалётаў. Памятаю зямлянкі і ўздоўж ціхай вуліцы склады часаных калод: вёска зноў адраджалася. Але пра гэта пазней. Спярша пра гісторыю вёскі, як кажуць, па парадку.

...Як і ў чалавека, у кожнай вёсцы ёсць свая біяграфія. Гэта біяграфія бярэ пачатак з Майсея Давыдава. Даўно яго няма на свеце, а расказы старажылаў пра гэтага чалавека хваляюць кожнага.

Незвычайнай сілы быў Майсей Давыдаў. У панскім маентку працаваў парабкам. Заўсёды пакарны і паслухмяны, ён не ведаў хвіліны спакою. Сад вакол маентка пасадзіў, алеі перабіў, як пад шнурок. Яны вялі проста да крыніцы, што серабрыстым крылом пульсавала з глыбіні зямлі.

Захацелася пану Гутаровічу рыбнай лоўляй заняцца — верны парабак рыдлёўкай пачаў капаць сажалку. Капаў дзень і ноч, горы зямлі наварочаў, як той экскаватар. І вось па вузкіму каналу, перагароджанаму драцяной сеткай, з рачулі хлынула вада. На беразе сажалкі вырасла прыгожая альтанка з перакідным мосцікам. Усё было, як у казцы. Цягаючы вудай карасёў і карпаў, сядзячы ў альтанцы, пан на цэлае доўгае лета забываўся пра Варшаву.

Аднойчы паклікаў Гутаровіч да сябе Давыдава. Па яго твары парабак разгадаў, што на гэты раз пан ляць не будзе. Гутаровіч даў Давыдаву надзел зямлі. Ды не ад свайго поля, а кавалак багны. Шчаслівы парабак не чуў пад сабою ног. Быццам на крыллях уляцеў у маленькую курную хатку, як мог тлумачыў галодны дзецяк:
— Пан зямлі даў! Асушу...

Тады ў нас будзе вунь колькі хлеба!

Вывраіўшы вольную часіну, Майсей хапаў рыдлёўку і бег на ўчастак. Трэба было вельмі спяшацца, каб не прыхапілі халады.

Памёр Давыдаў раптоўна, як паміраюць дубы: стаіць малайцом і раптам рухне на дол. Прастуда аказалася мацней за здароўе. Не ведаў Давыдаў, што неўзабаве каля яго асушанага балота стане адна хата, потым другая, трэцяя. Не ведаў і пра тое, што хутка скончыцца ўлада пана Гутаровіча.

Па зямлі ішоў Кастрычнік семнацатага года, нёс свабоду рабочым і сялянам. Неўзабаве ў панскім маентку адкрылася пачатковая школа. Са Слыняў і Чарнакольшчыны, Мецішчаў і Мінкавіч прыйшлі сюды дзеці былых парабкаў, каб вучыцца будаваць новае жыццё.

Пазней у Мінкавічах быў створаны калгас імя 17-годдзя Кастрычніка. Заможнае жыццё прыйшло да маіх землякоў. На ўвесь раён ішла пра іх слава, бо мінкавіцам не пазычаць ні рупліваці, ні ўмення.

Вайна перапыніла мірную працу. Цэлыя тры гады вёску рабаваў, нішчыў вораг. Але Мінкавічы жылі, жанчыны і дзеці цярпліва чакалі перамогі, вяртання ў родныя мясціны сваіх мужоў і бацькоў, братоў і сясцёр з далёкіх франтавых дарог.

І той дзень настаў у незабыўным маі сорак пятага. Вярталіся з вайны мінкаўцы з ордэнамі і медалямі, з нашуйкамі за раненні на гімнасцёрках. Многім жа наканавана было назаўсёды застацца ў брацкіх магілах пад Масквой і Ленінградам, Варшавай і Берлінам...

Бадай, першым з фронту вярнуўся Раман Непачаловіч.

Вярнуўся з пустым правым рукавом. Ні дня не сядзеў дома, хоць меў на гэта ўсе правы. Спачатку ўзначаліў брыгаду, потым — жывёлагадоўчую ферму. У паўразбуранай канюшні стаяла некалькі коней ды дванаццаць рабых кароў. Раман сам дапамагаў і конюху, і даярцы падвозіць і раздаваць кармы, сам вазіў малако на сепаратарны пункт ажно ў Новай Дарогі — штодзённа два бідоны.

Крыху пазней прыйшоў з вайны Карп Непачаловіч з ордэнам Славы на грудзях і пачаў працаваць конюхам. Вярнуўся і Канстанцін Давыдаў, ці проста Косцік, і ўзначаліў калгас. Старшынёю, дарэчы, ён быў і да вайны. Умелы арганізатар, кемлівы гаспадар, Давыдаў ужо на другое лета пачаў барацьбу з балотам, якое з усіх бакоў насядала на вёску. План у Давыдава па тых гадах быў смелы, стратэгічны. Смеласць заключалася ў тым, каб пракласці праз непраходную багну дарогу з вёскі да бору. Стратэгічнасць была ў тым, каб даць выхад на бор, дзе можна пасвіць жывёлу, забяспечваць патрэбы і калгаса, і калгаснікаў у паліве, у будаўнічых матэрыялах.

Цераз багну на строга роўнай адлегласці паставілі калкі: па дзясцы метраў для кожнага двара. Прапанову старшыні ўсе дружна падтрымалі на сходзе. А назаўтра вёска ад старога да малаго ўзброілася сякерамі, рыдлёўкамі. Першы з трафейнай рыдлёўкай крочыў старшыня калгаса, Раман Непачаловіч ішоў з жонкай і сынамі-падлеткамі. Ішлі за сваім старшынёй салдаткі. Ва ўсіх было адно жаданне: хутчэй зрабіць дарогу. І літаральна праз тыдзень па

Цераз багну на строга роўнай адлегласці паставілі калкі: па дзясцы метраў для кожнага двара. Прапанову старшыні ўсе дружна падтрымалі на сходзе. А назаўтра вёска ад старога да малаго ўзброілася сякерамі, рыдлёўкамі. Першы з трафейнай рыдлёўкай крочыў старшыня калгаса, Раман Непачаловіч ішоў з жонкай і сынамі-падлеткамі. Ішлі за сваім старшынёй салдаткі. Ва ўсіх было адно жаданне: хутчэй зрабіць дарогу. І літаральна праз тыдзень па

[Заканчэнне на 4-й стар.]

НАТАТКІ КАМЕНТАРА

ЛЕТА І ДЗЕЦІ

Звычайна лета ў нас — час масавых водпускаў рабочых і служачых. Хто самастойна, а хто па прафсаюзнай ці турысцкай пуцёўцы імкнецца наведаць новыя мясціны, больш бываць на прыродзе, набрацца новых сіл для далейшай працы. А дзеці?.. Ім жа таксама патрэбен адпачынак — ад заняткаў, розных школьных турбот.

Навучальны год у нашых школах працягваецца дзевяць месяцаў — з верасня да чэрвеня. Увосень, зімою і вясною даецца час на адпачынак. І ўсё ж тры месяцы летніх канікулаў — гэта пара для дзяцей асабліва радасная. Як праводзяць іх нашы школьнікі?

Вядома, бацькі разам з дзецьмі выбіраюць тое, што ім да спадобы, што больш задавальняе. Нашы чытачы, безумоўна, ведаюць, што ў Савецкім Саюзе на лета адкрываюцца піянерскія лагеры — на прыродзе, у самых цудоўных мясцінах. Дзеці тут на ўсім гатовым: і дагледжаны, і заняты цікавымі карыснымі справамі. Піянерскія лагераў вельмі шмат. Але на кожнага школьніка месц у іх не хапае. Ды і не ўсе могуць надоўга адпусціць з дому дачку ці сына, бо ці мала якія здараюцца ў сям'і абставіны. І нават у такім выпадку школьнік не застаецца прадастаўленым самім сабе: ён можа наведаць дзённы гарадскі лагер пры школе там, дзе жыве. Аб гэтым клопаюцца органы народнай асветы і прафсаюзы.

Для вучняў старэйшых класаў ствараюцца лагеры працы і адпачынку па-за межамі горада. Напрыклад, адзін з іх — «Юнацтва-80» — размясціўся ў памяшканні Азярніцкай школы-інтэрната, а пасяліліся тут навучэнцы мар'інагорскага сярэдняй школы № 4. Праца ў мясцовым калгасе «Перамога», вечары і дыспуты, гульні і спаборніцтвы — усё гэта робіць адпачынак змястоўным, захапляючым. Гарадскія дзеці шмат даведваюцца пра асаблівасці сялянскай працы, узбагачаюцца незвычайнымі для іх уражаннямі, пазнаюць цану сапраўднай дружбы.

Лета, можна сказаць, кампенсуе школьнікам тое, чаго яны не могуць мець у час вучобы. І вось што заўважаецца, скажам, у Мінску. Як толькі заканчваецца ў школе заняты, у горадзе вельмі часта сустракаеш групкі вясковых дзяцей. Звычайна ўвесь клас, разам са сваім настаўнікам, прыязджае ў сталіцу, каб пахадзіць па музеях і тэатрах, аглядзець гістарычныя славутасці,

палюбавацца паркамі і, вядома, пакаштаваць... сталічнага марожанага.

А гарадскія дзеці цягне вёска, улонне прыроды. Хто адпраўляецца на экскурсіі, у турысцкія паходы, хто едзе ў вёскі да бабулек, цёткаў, проста да знаёмых людзей. А там, вядома, і лес, дзе цікава пазбіраць ягады, пашукаць грыбы, і рэчка з усімі яе дзівосамі. Дзеці вабяць не толькі забавы. Аднойчы на Стаўбцоўшчыне я сустрэў траіх дзяўчынак-падлеткаў, якія весела і заўзята пералапачвалі збожжа каля калгаснага свірна. Сфатаграфавалі, папрасіў назваць сябе, мяркуючы, што яны, вядома, мясцовыя. Аказалася, прыехалі да сваякоў з горада, а папрацаваць на ток прыйшлі таму, што гэта «незвычайна цікава», што ў горадзе такога не паспытаеш. Сапраўды: адпачынак — не значыць нічога не рабіць. Калі дзеці разумеюць гэта, відаць, яны нядрэнна выхаваны.

Лета асаблівае час і для дашкольнікаў. Пра вясковых малышоў і гаварыць няма чаго: яны ўвесь дзень на прыродзе — загараюць, дужэюць, прыгажэюць, растуць. Але і гарадскія дзіцячы сады і яслі вельмі часта на лета перасяляюцца са сваімі выхаванцамі на загараднія дачы. Бацькам пра гэта — ніякага клопату ці дадатковых выдаткаў.

Усё большае пашырэнне набывае ў Беларусі сямейны адпачынак. У прафсаюзных здраўніцах цяпер амаль дзве трэці пуцёвак відзяляецца для бацькоў з дзецьмі. Добрыя ўмовы створаны ў доме адпачынку «Беларусь» пад Мінскам, пансіянатах «Рось» і «Свіцязь» на Гродзеншчыне. У новым доме адпачынку «Буг» на Брэстчыне ў летнія месяцы бацькі з дзецьмі (ва ўзросце ад трох да пятнаццаці гадоў) засяляюць тры пяціпавярховыя карпусы. А ўмовы тут — цудоўныя! Вакол лес, побач рэчка, ёсць пляцоўкі для гульні, у карпусах — усё бытавыя зручнасці. А разам з татамі і мамамі, з равеснікамі канікулы ў дзядзечай праходзяць весела.

Закончыцца лета, і ў нашых дзяцей прыбавіцца сілы і здароўя. А колькі з'явіцца новых знаёмстваў! Якое багацце для дзяцей, для ўсяго далейшага жыцця дадуць незабыўныя летнія ўражанні! Неждарма, вяртаючыся пасля такога адпачынку дадому, дзеці спяваюць папулярную савецкую песню пра тое, каб лета заўсёды заставаўся з імі.

Мікола ВАСІЛЕУСКІ.

ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ

У горадзе беларускіх аўтамабілебудаўнікоў Жодзіна адкрылася новая паліклініка. Тут размясціліся тэрапеўтычнае, стоматалагічнае, дзіцячае, фізіятэрапеўтычнае аддзяленні. Да паслуг абведвальнікаў — добра абсталяваныя кабінеты, жаночая кансультацыя, зала лячэбнай фізкультуры. **НА ЗДЫМКУ:** новая паліклініка.

БЕЛАРУСКІЯ ПЕСНІ У ЛАТВІ

Народны ансамбль Бершталўскага Дома культуры, мужчынскі хор племсаўгаца «Васілішкаўскі» і танцавальная група раённага Дома культуры прадстаўлялі ітчучынскіх самадзейных артыстаў на прайшоўшым ў Ліенпайскім раёне (Латвія) свяце песні і танца. Акрамя беларусаў, на яго былі запрошаны таксама самадзейныя артысты з Грузіі, Эстоніі і Літвы.

ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ

Барга прымусліла іх скараціць гэтыя намёткі ўтрая.

Асабліва сур'ёзна церпяць амерыканскія фермеры. Увядзення Картэрам абмежаванні на пастаўку ў СССР збожжа сёлета скараціць іх даходы прыкладна на чвэрць. У цэлым жа эканоміка ЗША ад адной гэтай акцыі панясе страты, якія ацэньваюцца сенатарам Дж. Макговернам у 5 мільярдў долараў.

Але галоўная прычына непахіснасці Савецкага Саюза перад абліччам амерыканскага эмбарга ўсё-такі знаходзіцца не на сусветных рынках, а ўнутры савецкай эканомікі. Увесь імпорт СССР з ЗША — гэта долі працэнта валавога грамадскага прадукта краіны. Мы за дзясцы гадоў падвойваем свой прамысловы патэнцыял, арыентуючыся перш за ўсё на ўласныя рэсурсы і на супрацоўніцтва з партнёрамі па СЭУ. Успомнім: летась машынабудаўнічыя заводы СССР выпусцілі прадукцыі на 160 з лішнім мільярдў рублёў. Імпорт тэхнікі з краін СЭУ — 9,3 мільярд, з усіх развітых капіталістычных дзяржаў — 4,5 мільярд. Гэты шэраг лічбаў, па-мойму, не мае патрэбы ў каментарыях.

Цяпер, калі ў Савецкім Саюзе падыходзіць к канцу работа над складаннем плана наступнай пяцігодкі (1981—1985), нашы плануючыя органы не могуць не прымаць у разлік ненадзейнасць ЗША як гандлёвага партнёра.

Супрацоўнічаючы з ЗША або не супрацоўнічаючы з імі, Савецкі Саюз працягне сваё дынамічнае сацыяльна-эканамічнае развіццё. Вашынгтон не ў сілах адмяніць гэты факт. А вось пазбавіць амерыканскія фірмы даходу ад рэалізацыі сваіх тавараў у СССР адміністрацыя ЗША ў стане. Толькі ці варта гэта рабіць?

Аляксандр ГУБЕР, эканамічны аглядальнік АДН.

ПРАВО НА ОБРАЗОВАНИЕ: КАК ЕГО РЕАЛИЗУЕТ СОВЕТСКАЯ МОЛОДЕЖЬ?

ТОЛЬКО ЛИ СЧАСТЛИВЫЙ БИЛЕТ?

В начале лета в вузах Белоруссии, как и во всей стране, выпускники защищают дипломы, сдают государственные экзамены. Тысячи молодых специалистов приходят затем во все сферы народного хозяйства. А в это время выпускники средних школ готовятся к вступительным экзаменам в университеты, институты, техникумы, надеясь не только на счастливый билет и удачу.

Как распределяют вузы выпускников и как встретят пополнение? Об этом беседа нашего корреспондента с первым заместителем министра высшего и среднего специального образования БССР, доктором химических наук, профессором Федором КАПУЦКИМ.

— Федор Николаевич, какие особенности в развитии высшей школы наблюдаются в последнее время?

— Главное — это совершенствование высшего образования с целью усиления его роли в социально-экономическом и научно-техническом прогрессе социалистического общества. Исходя из этого, возросли требования к качеству подготовки специалистов. Поэтому высшая школа переживает прежде всего качественные перемены: совершенствуются учебные планы, программы, улучшается материально-техническая база вузов республики. Это особенно заметно на примере Белорусского политехнического института — одного из крупнейших вузов СССР. В этой пятилетке здесь вступили в строй новые корпуса. Студенты получили замечательные аудитории, лаборатории, оснащенные современным оборудованием. Институт продолжает расти.

В Гродно открыт третий в республике университет. Возводятся корпуса архитектурно-строительного института в Минске. Расширяется Белорусский государственный университет и университет в Гомеле. Обновляются и другие вузы республики.

Но не только в этом отношении меняется облик высшей школы. Принципиально совершенствуется методическая сторона учебного процесса, а также укрепляется связь вузовской науки с производством. Успешно работают объединения вуз — завод. Студенты защищают реальные проекты, которые внедряются в производство. Максимальному приближению образования к практике будет служить и заблаговременное распределение студентов (за 1—3 года до окончания вуза), специализация с первого курса, когда студент весь период обучения будет готовить себя к избранному роду деятельности. Например, в университетах создаются группы, ориентированные на педагогический характер работы (преподаватель института, техника, училища), производственный и тому подобное.

— Может ли случиться, что молодой специалист с новым дипломом окажется... без работы?

— Нет. Во-первых, потому, что у нас вообще нет безработицы: во-вторых, плановые органы страны и республики, исходя из перспектив развития отраслей народного хозяйства, даже на отдаленное будущее знают, сколько и каких специалистов нужно подготовить. Каждый выпускник на распределении в вузе заблаговременно узнает о работе по специальности. И еще: право на труд гарантирует ему и наша Конституция. Причем, в договоре, который выпускник заключает с администрацией предприятия, оговаривается все: специальность, зарплата, жилье. Администрация не имеет права уволить молодого специалиста без его согласия в течение трех лет. Даже если он поначалу не в полной степени справляется с работой, что вполне естественно: молодому человеку

предстоит освоиться, наладить отношения с новыми людьми...

Если выпускник пожелает сам поменять работу на более близкую ему, то администрация идет навстречу. Скажем, выпускник вуза получил широкую специальность по металлообработке, его направили в цех, где работают металлорежущие станки. Вместе с тем молодого специалиста привлекает термообработка. Администрация вправе удовлетворить его просьбу. Все это продвигается заботой о молодом человеке, стремлением общества помочь ему раскрыть свои возможности.

— А бывает ли, что трудовое соглашение не выполняется?

— Да, бывает и так. Например, выпускница выходит замуж и остается в городе, где окончила вуз, хотя была направлена в другое место. Тогда мы перераспределяем и даже при невозможности обеспечить работой точно по специальности (это бывает крайне редко) стремимся дать работу, максимально близкую образованию. Из всех вузов в Минске на такие «сюрпризы» богат Институт иностранных языков. Тем не менее, многие выпускники работают в гостиницах «Интуриста», бюро экскурсий, торговой палате, где знание языка необходимо, хотя они готовились стать педагогами. Замечу, желающие перейти в школу со временем получают такую возможность.

— Может ли студент поменять специальность или вуз?

— Разумеется. Если студент убедился, что выбрал дело не по призванию, то он может перевестись на другой факультет того же вуза или в другой институт. Причем ему засчитывается пройденный курс обучения, если там есть те же предметы, по которым он аттестован прежде. Студент вправе поменять и форму обучения — со стационара перевестись на заочное или вечернее отделение.

Можно получить и второе образование. Скажем, инженер по характеру работы связан с экономикой. Пожелав углубить свои знания, он поступает на заочное отделение и без отрыва от работы получает еще одну специальность.

В исключительных случаях человек, имеющий высшее образование, может поступить и на стационар другого вуза. Такой пример. Биолог Турбина окончила университет. Поработала и вдруг обнаружила большие способности в художественном творчестве. Пусть не часто, но такое все же бывает. Поступила в театральную художественную школу и успешно учится.

— Федор Николаевич, однако не все студенты становятся дипломированными специалистами. Сколько их, и как складывается их судьба?

— Как известно, учеба в вузе занимает довольно длительный период в жизни человека. В большинстве — это пять лет, а в медицинских институтах, на вечерней и заочной форме обучения — шесть. Многие могут прозойти. Например, студентка вышла замуж, обзавелась семьей, решила оставить учебу. Так называемый «отсев» учитывается — он составляет три-четыре процента по нашей республике.

Случается также, что студент обнаруживает неспособность к интенсивной учебной работе, а то и вовсе ленится. Ему дается срок на ликвидацию академической задолженности. Если он опять не справляется, тогда его отчисляют. Если студент не может продолжить учебу по состоянию здоровья или по семейным обстоятельствам (больны родители, им нужна помощь), тогда он имеет право на академический отпуск, по истечении которого продолжает учебу. Как видите, принимаются все меры, чтобы сберечь студента. И многие, прервавшие учебу по личным мотивам, затем возвращаются и успешно заканчивают образование.

Замечу: право на образование — одно из важнейших завоеваний нашей страны. Государство берет на себя материальное обеспечение (в вузе на каждого студента расходуются от 1 000 до 1 500 рублей в год), проявляет всемерную заботу во время учебы и после. В этом — подлинный демократизм и гуманизм социалистического общества.

Беседу вел
Георгий ПАВУЛЯ.

МОЙ РОДНЫ КУТ

[Заканчэне. Пачатак
на 3-й стар.]

дарозе, абкладзенай паабал дзэрнам, рушыла фурманка. У ёй сядзеў Карп Непачаловіч. На фурманку ўсе глядзелі, як некалі на першы трактар. Старажылы круцілі галовамі: багна засмоктвала нават лася, а тут табе конь з калёсамі ідзе, як па шашы...

II

Рука ад хвалявання не

дрыжыць,

Зрываючы лісток календара:

Мне выпала у дні такія жыць,

Якім не суджана ніколі

паміраць.

Янка НЕПАЧАЛОВІЧ.

Я не выпадкова нагадаў і тую першую ферму ў паўразбуранай канюшні, і будаўніцтва дарогі праз непраходную багну. Яны не проста характэрныя дэталі тых цяжкіх пасляваенных гадоў. Яны як бы пралог таго, што было і што ёсць у вёсцы.

Даўно няма Косціка Давыдава: ён трагічна загінуў. Пасвілі ветэраны. Іх месцы ў страі заняла моладзь. І сядо гэтай моладзі Георгій Непачаловіч. Варнуўся з арміі, дзе служыў танкістам. Разумнага, кемлівага хлопца назначылі брыгадзірам. Георгій узяўся за справу, што называецца, закасаўшы рукавы. Да мінкавіцкай брыгады пазней далучылі вёскі Слынь, Мецішчы, Зестроўе, Пасёлак. Пасля вайны ўсё гэта былі асобныя калгасы. Цяпер брыгада Непачаловіча не толькі самая буйная ў калгасе «Дружба», але і самая ўдарная.

Толькі за апошнія гады ў брыгадзе асвоена звыш трохсот гектараў забалочаных зямель, на якіх штолета добра родзіць бульба, цукровыя буракі, азіміна, кукуруза. Не сталася і ў паміне былых фермаў, якія пахіла стаялі ўздоўж крыніцы. Цэлы белакаменны жывёлагадоўчы гарадок вырас каля сасновага лесу.

— Памятаеш тую пасляваенную ферму? — пытаюся ў Георгія.

— Памятаю, — задуменна ўсміхаецца брыгадзір. — Хіба такое забываецца?

Пакуль мы размаўляем з Георгіем аб жывёлаводах, да фермы імкліва пад'язджае магакавоз. За дзень ён робіць некалькі рэйсаў.

Напружана працуюць даільныя апараты. Туды-сюды снуюць даяркі ў белых халатах. Усюды чысціня і парадак. Здалёку пазнаю Ніну Баршчэўскую. Яна па-ранейшаму бадзёрая, жвавая. Некалі яе маці працавала на ферме. Цяпер вольна колькі гадоў нязменна працуе Ніна. Адна з лепшых даярак у калгасе. У той пасляваенны год Ніна не прыкакала бацькі з вайны...

— Што цяпер нам абыходзіць? — разважае Ніна. — І сіласу і цімафееўкі да самай пашы навалом. Гэта не тое, што некалі было маёй маці. Так што мой рэкорд — заслуга не толькі мая...

Доўга гутару з Ганнай Давыдавай. У яе таксама залатыя рукі даяркі. Даўно не бачыў яе дачку Марусю.

— Ці вялікая яна ў вас?

Ферма напайняецца дружным смехам. Ад душы смяецца і сама Ганна Васільёна:

— Ды яна ў мяне даўно інстытут скончыла. Настаўніца ў Борках працуе.

А я ўсё ўспамінаю маленькае белагалавае дзяўчо, якое штарыцы бегала ў мінкавіцкую пачатковую школу. Хутка бяжыць час. Чаргуюцца падзеі, мяняюцца людзі, іх жыццё на роднай зямлі.

Вяртаючыся з фермы, мімаволі ўспамінаю землякоў: усіх разам, кожнага паасобку. Вось тут, на гэтым поплаве, мы, хлапчкі, заўсёды любілі наладжваць розныя гульні. Сярод нас нязменным камандзірам быў Іван Давыдаў, унук Майсея Давыдава. Ці думаў тады хто з нас, кім сёння будзе наш былы камандзір!

У горадзе Шахты цяпер Івана Давыдава ведае кожны чалавек. Брыгадзіру шахтапраходчыкаў прысуджана Ленінская прэмія, грудзі яго ўпрыгожваюць ордэн Леніна, Залатая Зорка Героя, значок «Заслужаны шахцёр СССР». Высока крочыць мой зямляка-аднагодка. Ды ці толькі ён адзін?

Я заўсёды міжволі прыгадваю былога старшыню Канстанціна Васільевіча Давыдава, ягоны смелы па тым часе план «прабіцца» скрозь багну на бор, калі сустракаюся са сваім аднагодкам Іванам Варажбітом. З тым Іванам, з якім рыдлёўкамі капалі багну. Цяпер Іван Давыдаў — вядомы ў рэспубліцы экскаватаршчык, кавалер ордэна Леніна. Нельга не пазайздросціць волатаўскай сіле гэтага чалавекі: каб злучыць усе каналы, пракладзеныя ім праз непраходныя балоты, а потым выпраміць іх, то блакітная стужка пралегла б праз усю Беларусь з поўначы на поўдзень. Сапраўды волатаўскі размах, цуда-здзяйсненне!

Думаю пра лёс Янкі Непачаловіча. У той год, калі над светам прагрэмеў залп «Аўроры», у дзядзькі Данілы нарадзіўся першынец. Хлапчыка назвалі Янкам. Невядома, як бы склаўся яго лёс, калі б не Вялікі Кастрычнік. Яго бацька з дзяцінства добра засвоіў адну навуку — поле араць, лугі касіць. Затое сын яго Янка — паэт, якога ведаюць шматлікія чытачы ва ўсёй рэспубліцы, вершы яго гучаць са сцэн Дамой культуры, па радыё.

А вось яшчэ адзін лёс. Да вайны Іван Непачаловіч бегаў басанож у мінкавіцкую пачатковую школу. Рана застаўшыся сіратаю, выбраў самастойны шлях жыцця: пачаў працаваць загадчыкам Новадарожскай хатня-чытальні. Юнака клікалі да сябе авіяцыя, блакіт неба, беласнежны купал парашута над галавой. Мара яго ажыццявілася перад самай вайной. Калі ён стаў курсантам авіяцыйнага вучылішча.

Усю вайну малады лётчык правёў за штурвалам грознага штурмавіка. Апошні, 157-мы вылет здзейсніў у дымным небе фашысцкай Германіі. За мужнасць і гераізм улетку 1945 года Івану Непачаловічу было прысвоена высокае званне Героя Савецкага Саюза. Ён быў узнагароджаны многімі баявымі ордэнамі і медалямі.

Цяпер падпалкоўнік у адстаўцы Іван Непачаловіч жыве і працуе ў горадзе Мінску. Яго часта можна бачыць у школах, клубах і бібліятэках, дзе ён сустракаецца з моладдзю, з тымі, у каго наперадзе цудоўная будучыня.

Птушкі знаходзяць свой дом без карт і компасаў. Так і сыны, якія некалі вылецелі ў жыццё з роднага гнезда. Па якіх толькі дарогах ні спяшамся мы сюды, каб нізка пакланіцца бліжэй і сваякам, ціхай вуліцы, старой задумлівай сасне каля шашы, што самай першай сустракае нас і апошняй зноў праводзіць у шлях.

Міхась ПАРАХНЕВІЧ,
пісьменнік.
Старадарожскі раён.

Матэль «Мінскі». Тут жывуць і адпачываюць футбалісты-алімпійцы.

ЭТО НЕ УТОПИЯ, НО ГЛАВНОЕ ТУТ НЕ ГЕНЫ, А СРЕДА, СЧИТАЮТ
В СССР

СДЕЛАТЬ ТАЛАНТЛИВОСТЬ НОРМОЙ

Шумиху и споры вызвала затея миллионера Роберта Грэма (США) «фабриковать таланты» методами естественной селекционной «производительности» до 100 «сверхдетей» ежегодно, как заявил он недавно в интервью газете «Нью-Йорк пост». Суть идеи: отбор женщин с повышенным интеллектом и хорошей наследственностью, их искусственное оплодотворение спермой неизвестных им доноров, проявивших себя выдающимися достижениями в науке и технике. Согласно на эксперимент люди уже нашлись, хотя против него выступили многие американцы, в том числе лауреат Нобелевской премии Лайнус Полинг.

А что думать в СССР? «Большой ошибкой» назвал попытки искать в антропогенетике решение социальных проблем (например, задачи увеличить людские резервы науки) доктор биологии Всеволод Столетов, президент Академии педагогических наук СССР, обсуждая вопрос о возможности стимулировать рождение детей с задатками одаренности.

«Выдающиеся личности не рождаются по заказу», — пишет советский ученый Артем Дубровин. — Таланты нужно находить и умело растить».

ЗАДАЧА ТРУДНАЯ, НО РЕАЛЬНАЯ: МАССОВОЕ РАЗВИТИЕ СПОСОБНОСТЕЙ

Можно услышать: таланты были и будут редкостью всегда и везде, в любом обществе, при любой системе образования, ибо их появление предопределяет прежде всего наследственность, а уж потом среда. И вся надежда тут на биологические, а не на социальные факторы...

Но есть и другая точка зрения. Вот как сформулировал ее советский профессор Эвальд Ильенков.

Каждому здоровому ребенку дан от природы мозг, который может развиваться как «орган ума» до высших степеней. А достигнет ли он их, зависит уже не столько от генов, сколько от социальных условий, от воспитания и обучения в семье, школе и т. д. Общество, не скупящееся на «инвестиции в человека» — затраты на просвещение и прочие социально-культурные сферы, неустанно совершенствуя систему образования ради всех, а не «избранных», может рано или поздно сделать талантливость нормой, былые счастливые исключения — правилом.

Теория? Обратимся к практике. Вспомним историю культурной революции в СССР, где еще в 1920 году читать-писать не умело большинство жителей старше 10 лет. СССР давно уже стал страной сплошной грамотности. Всеобщее начальное образование ввел в 1930 году. Всеобщее восьмилетнее — в 1958-м. Ныне всеобщее среднее (10 классов). Высшее (полное или неполное) имеют уже 10 процентов занятых в народном хозяйстве против 1,3 процента в 1939 году. Среднее — 71 процент против 11 процентов. Это стимулировало рост творческой активности у широких масс.

Сравним такие цифры. Дипломированных инженеров и научных работников в СССР меньше 6 миллионов. А в научно-технических обществах, в Союзе изобретателей и рационализаторов — почти 20 миллионов членов. Немало там и «просто рабочих», которые, не имея высшего образования, будучи любителями, не уступят достижениями иным профессионалам — исследователям, конструкторам. Похоже, это лишь подтверждает, что генетическая «заквашка» тут куда важнее любого обучения, воспитания, развития?..

Что ж, многознание не заменит ум, но и ум не возместит незнания, пишет изобретатель Вадим Мацкевич, кандидат технических наук, заведующий лабораторией Центральной станции юных техников РСФСР (Москва), напоминая: одна из первейших задач, издавна решаемых школой в СССР, — учить умению мыслить, творить.

Около 10 лет назад в Баку, столице Азербайджана, организовали необычную школу, открытую для всех. Там вырабатывают и оттачивают умение ставить и решать изобретательские задачи. Методика основана на анализе 40 тысяч отечественных и зарубежных патентов, на многолетнем опыте повторов в 180 городах СССР. Она помогла найти тысячи оригинальных инженерных решений, многие из которых защищены авторскими свидетельствами.

Правда, это единственное в своем роде учебное заведение. Но есть огромная сеть учреждений, где молодежь СССР еще в школе может приобрести навыки творческой работы: научные общества учащихся, различные кружки, секции, студии в тысячах дворцов и домов пионеров, тысячи клубов и станций юных техников, детских конструкторских бюро и т. п.

РАСТЕТ ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНЫЙ ПОТЕНЦИАЛ И ТВОРЧЕСКАЯ АКТИВНОСТЬ

После того как СССР первым запустил спутник Земли, на Западе заинтересовались советской системой образования. Адмирал Хаймен Риквер пришел к выводу: множество оканчивающих десятилетку в СССР имеют уровень знаний, какого в США «самые талантливые дети достигают через два года занятий в колледже» (H. Rickover, Education and Freedom, N. V. 1959, p. 137).

Конечно, многое с тех пор изменилось. Совершенствовались формы, методы, технические средства развивающего обучения. Именно оно было одной из главных тем в дискуссиях и экспериментах 50—60-х годов перед перестройкой программ десятилетки в связи с введением всеобщего среднего образования. Дети стали информированней, пытливей, прямо-таки умней, говорят учителя. Социологи констатируют: нынешнее пополнение вузов и техникумов выгодно отличается своей развитостью.

И недаром на ежегодной выставке научно-технического творчества молодежи на ВДНХ СССР в Москве число экспонатов за последние 10 лет удвоилось, превысив 10 тысяч. Недавно там демонстрировались и работы более чем 40 тысяч авторов, отобранные по конкурсу, охватившему 17,5 миллиона юношей и девушек всей страны. Другой пример: за последние 40 лет число заявок на изобретения и рационализаторские предложения в СССР умножилось едва ли не десятикратно — до 5 миллионов в год. За этим «взрывом» — факторы явно не биологические. Задатками одаренности природа наделяет любое поколение не менее, но и не более щедро, чем прежде. А вот раскрываться им все лучше помогают активные усилия общества.

Все более совершенная система обучения и воспитания, все лучшее выявление и развитие способностей помогут решить задачу, которая трудна, но реальна, — сделать талантливость нормой на уровне личности, коллектива, общества.

Лев БОБРОВ,
АПН.

ПРИБЫТИЕ ПРЕЗИДЕНТА ФІФА

Алімпійскі турнір па футболе, папярэднія гульні якога праходзяць у чатырох гарадах краіны, характэрны не толькі багатым прадстаўніцтвам. Высокая яго спартыўная каштоўнасць. Аб гэтым сведчыць і тая велізарная ўвага, якую надае яму кіраўніцтва ФІФА.

Для азнаямлення з алімпійскімі аб'ектамі сталіцы Савецкай Беларусі, арганізацыяй і правядзеннем гульні ў групе «С» 24 ліпеня ў Мінск пры-

быў член МАК, прэзідэнт Міжнароднай федэрацыі футбола Ж. Авеланж. Разам з ім у алімпійскім комплексе «Стайкі», на матчы каманд Іспанія і Алжыра, які праходзіў на Мінскім стадыёне «Дынама», былі старшыня Беларускага рэспубліканскага аргкамітэта «Алімпіада-80», першы намеснік Старшыні Савета Міністраў БССР У. Міцкевіч, іншыя афіцыйныя асобы.

Між палёў, лясоў, лугоў уецца стужкай ціхая рачулка.

Фота С. КРЫЦКАГА.

АЗЕРБАЙДЖАН ШЕСТЬ ДЕСЯТИЛЕТИЙ НАЗАД

КТО И ЗАЧЕМ РАЗЫГРЫВАЛ «ИСЛАМСКУЮ КАРТУ»

«Я убежден, что никто из моих соотечественников, особенно людей старшего возраста, не верит в «добрые намерения» США в отношении исламского мира. Еще шестьдесят с лишним лет назад мы смогли убедиться, какие цели преследует империализм, лицемерно прикрываясь красивыми словами о «спасении» и «защите» ислама», — говорит Баба Кулиев, старый мусульманин из Азербайджана (союзная советская республика на юге СССР).

Что же произошло в Азербайджане шесть десятилетий назад?

ПОД ЗЕЛЕНЫМ ФЛАГОМ — К «ЧЕРНОМУ ЗОЛОТУ»

Весной 1920 года после двух лет борьбы с внутренней контрреволюцией и иностранными интервентами азербайджанский народ провозгласил свой край Советской республикой.

Этому предшествовали многочисленные попытки империалистических государств любой ценой удержать Азербайджан в сфере своего влияния. Причины такой «привязанности» очевидны: на долю Азербайджана приходилась в то время едва ли не половина всей мировой добычи нефти. «Если нефть — королева, то Баку — ее трон», — писал в начале века английский журнал «Нир Ист».

Особую активность проявляла Великобритания. Для того, чтобы держать под контролем этот нефтеносный район, в Азербайджан были направлены английские войска. Они не останавливались ни перед какими преступлениями. 26 членов революционного азербайджанского правительства были расстреляны интервентами. На бакинский «трон» в 1918 году были посажены угодные Лондону марионетки.

Свои виды на этот богатый нефтью и важный в стратегическом отношении район имели Германия, Турция, Италия, США. Орудием шпионажа и экспансии Вашингтона служили здесь отделения так называемого «Американского комитета помощи на Ближнем Востоке».

Когда же все попытки открыто завладеть Азербайджаном потерпели крах, империализм перешел к тайной войне против молодой республики. Причем главная ставка была сделана на «исламскую карту».

Подстрекаемое Западом реакционное духовенство призывало мусульман «сплотиться под зеленым знаменем пророка» и объявить «священную войну» новой власти. В 1921 году была раскрыта сеть террористических организаций подпольной «Азербайджанской партии защиты ислама», действия которой направлялись из-за рубежа.

«Некоторые муллы запугивали мусульман предстоящими лишениями и мнимыми преследованиями властей. Под влиянием их агитации некоторые введенные в заблуждение крестьяне уходили в горы, угоняя с собой скот.

Были и такие, кто, не разобравшись в ситуации, брался за оружие. Но основная масса мусульман поддержала Советскую власть. Ибо сама жизнь убедила нас, что эта власть уважает чувства верующих, заботится о трудовом человеке, какой бы национальности он ни был, какую бы религию ни исповедовал. Мы поняли также, что те, кто призывал мусульман к оружию, преследовали свои корыстные цели, желая вернуть былые привилегии эксплуататоров», — говорит Хаджи Исмаил Ахмедов, один из нынешних лидеров азербайджанских мусульман.

КОМУ ВЫГОДНО ИСКАЖЕНИЕ ПРАВДЫ!

Недавно в мечетях Азербайджана были совершены торжественные намазы в честь 60-летия республики.

«Как же не молиться о процветании нашего государства, если оно создало нам все условия жизни, достойные гражданина и мусульманина», — говорит Шамсадин Джангиров, сельскохозяйственный рабочий из города Астара на границе с Ираном. — У меня 12 детей, и я спокоен за судьбу каждого. Слава Аллаху, все они получили образование, в том числе высшее, выбрали профессию по душе. Живем в добротном доме с приусадебным участком, есть у нас и автомобиль. Как мусульманин, я счастлив, что могу усердно и свободно исполнять свой долг перед Всевышним».

Астаринская мечеть — одна из многих в Азербайджане. Их деятельность направляется духовным управлением мусульман Закавказья, занимающим вместе с крупнейшей в СССР шиитской мечетью Таза-Пир обширный квартал в Баку.

Представитель духовного управления Хаджи Сабир Гасанов говорит: «Мне не раз приходилось бывать в исламских странах, недавно я посетил Иран. Встречи и беседы с зарубежными единоверцами убеждают, что они мало и неверно осведомлены о жизни советских мусульман. Я часто читал недоверие в глазах собеседников, когда говорил, что мы свободно исповедуем ислам, являемся полноправными и уважаемыми гражданами общества.

Западная пропаганда, — подчеркивает Хаджи Сабир Гасанов, — намеренно искажает картину советской действительности. Цель ее — разжечь антисоветизм, отвлекая мусульман от антиимпериалистической борьбы. Но законы божьи неуломимы, и справедливость восторжествует. В том, в чем убедились мы, рано или поздно убедятся и наши зарубежные единоверцы: СССР — подлинный друг мусульманских народов».

Акиф АГАЕВ,
АПН.

ЦІ РАУНАЗНАЧНА ГЭТА «РУСІФІКАЦЫЯ»?

ВЫВУЧЭННЕ РУСКАЙ МОВЫ

Заходнія «саветолагі» ўсё часцей звяртаюцца да вытанчаных і завуаліраваных прыёмаў для скажэння сутнасці нацыянальных адносін у Савецкім Саюзе. У калектыўным зборніку матэрыялаў аб культурнай палітыцы Савецкага Саюза заходнегерманскія аўтары, напрыклад, сцвярджаюць, што «за апошнія 15 гадоў... мела месца не інтэрнацыянальная, а частковая функцыянальная русіфікацыя. Пад ёй трэба разумець добраахвотнае прыняцце рускіх культурных каштоўнасцей, норм і мовы...» Так рэаніміруецца негатыўнае паняцце «русіфікацыя» з пераносам яго «насільнага» зместу, у прыватнасці, на добраахвотнае вывучэнне рускай мовы ў СССР. У больш шырокім плане аўтары імкнуцца зноў ажывіць міф аб тым, што культуры больш чым 100 нацый і народнасцей СССР не ўзаемадзейнічаюць паміж сабой, развіваючыся і ўзбагачаючыся, а паглынаюцца рускай. Метад такой «ціхай» падмены паняццяў толькі пацвярджае вядомы афарызм аднаго з філосафаў Рэнесансу аб тым, што супрацьлегласць ісціне валодае сотняй тысяч абліччаў і не мае межаў.

Савецкія нацыі і народнасці, захоўваючы, развіваючы і ўзбагачаючы свае нацыянальныя культуры, ужо даўно выпрацавалі адзіную савецкую сацыялістычную культуру, у якой знайшлі сваё адлюстраванне агульнадэмакратычныя і сацыялістычныя, агульнасавецкія культурныя каштоўнасці і нормы ўсіх нацый і народнасцей.

Руская мова, сапраўды, стала асноўнай мовай міжнацыянальных зносін дзесяткаў нацый і народнасцей Савецкага Саюза. У той жа час, як гэта вядома ўжо многім на Захадзе, у Савецкім Саюзе няма абавязковай дзяржаўнай мовы. Насельніцтва кожнай савецкай саюзнай рэспублікі, аўтаномных рэспублік, абласцей і акруг карыстаецца сваёй нацыянальнай мовай у любой сферы палітычнага, дзяржаўнага, вытворчага, грамадскага, навуковага і культурнага жыцця. Ажыццяўленне гэтых правоў гарантуецца законам і забяспечваецца, у прыватнасці, «магчымасцю карыстацца роднай мовай і мовамі іншых народаў СССР» (Канстытуцыя СССР, артыкул 36). Гэта азначае, што грамадзяне любой нацыянальнасці могуць не толькі карыстацца роднай мовай, але і, натуральна, добраахвотна вывучаць любую іншую мову, у тым ліку і рускую.

Руская мова, таксама як англійская, іспанская, французская, арабская і кітайская, адносіцца да сусветных моў, што адыгрываюць у выніку пэўных гістарычных умоў асаблівую ролю не толькі для народаў сваёй краіны, але і ў развіцці чалавецтва. Сусветнае размеркаванне выданняў паказвае, што, хоць у свеце вядомы каля 2,5 тысячы моў, сучасныя скарбы культуры прадстаўлены ў асноўным на 100—120 мовах. У сваю чаргу, сярод гэтых выданняў колькасць пераважаюць выданні толькі на 10 найбольш распаўсюджаных мовах, у тым ліку на 6 (названых вышэй) су-

светных, прызнаных афіцыйнымі і рабочымі мовамі Арганізацыі Аб'яднаных Нацый.

Праблема далучэння да сусветнай культуры шляхам авалодання дзюма або больш мовамі стаіць не толькі перад нацыямі (у тым ліку рускай) і народнасцямі Савецкага Саюза. Усё большае распаўсюджанне двухмоўя і шматмоўя ўжо даўно для нашай планеты з'ява не новая. І яна аб'ектыўна становіцца ўзрастаючай тэндэнцыяй, абумоўленай усебаковай інтэрнацыяналізацыяй жыццядзейнасці чалавека. Жыхароў Англіі, напрыклад, налічваецца цяпер менш за 60 мільёнаў, аднак у многіх краінах свету англійская мова ўжо даўно з'яўляецца асноўнай больш чым для 300 мільёнаў чалавек і другой — яшчэ амаль для 200 мільёнаў людзей. Дарэчы, у навучальных установах СССР вывучаюць англійскую мову каля 12 мільёнаў, а французскую — амаль 2,5 мільёна савецкіх грамадзян.

Руская мова, як адна з сусветных моў міжнацыянальных зносін, уключана таксама па рэкамендацыі ААН у праграмы навучальных устаноў амаль 70 краін. Праўда, напрыклад, у ЗША рускую вывучаюць толькі каля 130 тысяч, а ў Францыі — 25 тысяч чалавек. Гэтыя даныя, відаць, больш гавораць аб адсутнасці ў названых краінах дастатковых умоў для жадаючых вывучаць рускую мову, чым аб яе непапулярнасці. Такі вывад пацвярджаецца і прыняццем рэзалюцыі XX сесіі Генеральнай канферэнцыі ЮНЕСКА (лістапад 1978 года) аб расшырэніні выкарыстання рускай мовы «як аднаго з асноўных сродкаў ажыццяўлення міжнароднага культурнага і навуковага супрацоўніцтва ў мэтах умацавання ўсеагульнага міру і ўзаемаразумення паміж народамі і садзейнічання сацыяльнаму, навуковаму і культурнаму прагрэсу чалавецтва». Пры гэтым улічваецца яго няспынна і хутка ўзрастаючы інфарматыўныя функцыі ў галіне адукацыі, навукі, тэхнікі, культуры, якія адпавядаюць інтарэсам развіцця сусветнай навукі і культуры.

Натуральна, што ў Савецкім Саюзе прадстаўнікі многіх нацыянальнасцей добраахвотна імкнуцца авалодаць рускай мовай — мовай зносін як паміж нацыямі СССР, так і адной з сусветных моў міжнародных зносін. Але ці мае гэтая з'ява што-небудзь агульнае з насільным насаджэннем іменна рускай мовы? Зразумела, не. Насуперак разуменню «русіфікацыя» ў Савецкім Саюзе на падставе добраахвотнага вывучэння развіваюцца розныя тыпы двухмоўя і шматмоўя: узбекска-таджыкская-каргізка-руская, азербайджанска-армянска-руская і іншыя. З амаль 242 мільёнаў савецкіх грамадзян у 1970 годзе свабодна валодалі другой мовай больш за 52 мільёны чалавек: рускай — амаль 42 мільёны, украінскай — 5,6 мільёна, беларускай — амаль

мільён, узбекскай — больш 0,5 мільёна і г. д. Адначасова адбываецца натуральнае ўзбагачэнне кожнай мовы за кошт іншых.

Усе гэтыя факты гавораць таксама аб тым, што практычна на тэрыторыі кожнага дзяржаўна-нацыянальнага ўтварэння (а іх у СССР 53) жыхары, захоўваючы родную мову, імкнуцца вывучаць мову пераважаючага насельніцтва, гэта значыць на Украіне — украінскую, у Грузіі — грузінскую, у Беларусі — беларускую, у Эстоніі — эстонскую, у Арменіі — армянскую, у РСФСР — рускую і г. д. Іменна таму, хоць у Савецкім Саюзе налічваецца больш за 100 нацый і народнасцей (некаторыя з іх — па некалькі соцень чалавек), выкладанне ў школах вядзецца на 52 мовах. Дакументы аб заканчэнні той або іншай навучальнай установы, незалежна ад таго, на якой мове яны выдадзены, маюць аднолькавую сілу на тэрыторыі ўсёй краіны, гэта значыць забяспечваюць для работы па спецыяльнасці роўныя правы прадстаўнікам любой нацыянальнасці. Савецкія грамадзяне могуць карыстацца роднай мовай пры звароце ў любы дзяржаўны або грамадскія органы, прычым паслугі перакладчыка аплачае дзяржава.

У Савецкім Саюзе больш за 200 выдавецтваў, тры чвэрці з якіх знаходзяцца ў саюзных рэспубліках. Літаратура выходзіць на 89 мовах народаў краіны, на 62 замежных мовах і нават на эсперанта. Перакладаюцца на рускую мову кнігі з 57 моў савецкіх народнасцей і з 46 моў народаў свету (у 1975 годзе колькасць такіх перакладных выданняў была 2100, яны выйшлі тыражом амаль 125 мільёнаў экзэмпляраў).

У тэатрах Савецкай Расіі толькі ў сезон 1974/75 года былі пастаўлены 600 спектакляў па п'есах драматургаў іншых 14 саюзных рэспублік. П'есы, напрыклад, вядучых літоўскіх драматургаў ідуць цяпер больш чым у 40 тэатрах Савецкага Саюза. Нават на Захадзе агульнапрызнана, што дзякуючы рускай мове на ўсесаюзную і сусветную сцэну (у прыватнасці, драматургіі, кінаэканізацыі, пазіі) выйшлі такія аўтары нярускіх народнасцей, як Ч. Айтматаў, Р. Гамзатаў, К. Куліеў, А. Куляшоў, Д. Кугульцінаў, Ю. Рытхэў, У. Сангі і многія іншыя. Іх таленавітыя творы, застаючыся глыбока нацыянальнымі, сталі здабыткам усіх народаў СССР і сусветнай культуры.

Савецкая дзяржава строга і паслядоўна праводзіць нацыянальную палітыку ў адпаведнасці з ленінскім прынцыпам: «...каб кожны жыхар Расіі меў магчымасць навучыцца вялікай рускай мове. Мы не хочам толькі аднаго: элемента прымушальнасці». З нашага савецкага пункту гледжання добраахвотнае авалоданне другой мовай — з'ява прагрэсіўная, карысная для ўсіх народаў і кожнага адукаванага чалавека.

Анатоль ДЗЮБІН.
АДН.

Вялікую алімпійскую праграму для гасцей Мінска падрыхтавалі калектывы мастацкай самадзейнасці Палацаў культуры прафсаюзаў, тэкстыльшчыкаў, чыгуначнікаў, трактарнага і аўтамабільнага заадаў. За час Гульні яны дадуць больш за дваццаць канцэртаў.

НА ЗДЫМКУ: харэаграфічная замалёўка «Алімпійскі сувенір» ў выкананні дзіцячай балетнай студыі Палаца культуры прафсаюзаў.

Фота А. НІКАЛАЕВА.

ПІСЬМЕННІК ВОСТРАГА САЦЫЯЛЬНАГА БАЧАННЯ

ШТРЫХІ ДА ПАРТРЭТА БЕЛАРУСКАГА ПРАЗАІКА
ІВАНА ШАМЯКІНА

Шматлікія паклоннікі таленту Івана Шамякіна (а ён прызнаны адным з найбольш чытаемых савецкіх пісьменнікаў) з глыбокай зацікаўленасцю сочаць за яго творчасцю. Вялікую ўвагу ўдзяляе яму і крытыка. Раманы і апавесці Шамякіна не раз выклікалі гарачыя спрэчкі, працяглыя дыскусіі.

І чытачы, і спецыялісты прыходзяць да аднаго вываду: пісьменнік валодае вострым сацыяльным бачаннем, ставіць у сваіх творах важныя грамадскія і маральныя праблемы.

Яму імпануюць буйнамаштабныя характары — людзі апантанія, для якіх інтарэсы справы, грамадства вышэй за ўсё, а праўдзівасць, шчырасць, прынцыповасць і адкрытасць — важнейшыя крытэрыі каштоўнасці чалавека. Такі, напрыклад, архітэктар Максім Карнач — галоўны герой рамана «Атланты і карыятыды». На яго не дзейнічаюць довады начальства: «...так у Маскве будуюць...» Ён трапляе ў «няміласць», але чытач верыць, што як бы ні было цяжка Максіму, ён сваёго даб'ецца.

Іван Шамякін не абходзіць ценявымі бакі жыцця. У полі яго зроку і людзі, у маральным абліччы якіх пераважаюць эгаістычныя імкненні, душэўная глухата, прыстасавальніцтва. Барацьба з імі складае аснову канфліктаў і важнейшых сюжэтных сітуацый многіх твораў пісьменніка.

Калі заходзіць гутарка аб прыхільнасці пісьменніка да сучаснай тэмы, Шамякін тлумачыць:

— Я веру ў тое, што літаратура можа многае зрабіць, каб паскорыць працэс пераўтварэння свету, дапамагчы людзям узвысіцца ў сваіх справах і пачуццях, стаць прыгажэйшымі, чысцейшымі, больш высякароднымі.

Пастаянная ўвага пісьменніка да сучаснасці тлумачыцца і пачуццём абавязку перад будучымі пакаленнямі. Шамякін любіць паўтараць такую думку:

— Праз 50—100 гадоў, магчыма, будучы пісаць лепш за нас. Але пра нашу эпоху — эпоху Кастрычніцкай рэвалюцыі і самай вялікай у гісторыі сусветнай вайны, эпоху фарміравання новага чалавека, — з такой дакладнасцю і паўнотай, з якой здольны гэта зрабіць мы, у будучым не напішуць нават геніі...

Першая яго апавесць «Помста», з якой пісьменнік увайшоў у прафесійную літаратуру, была напісана адразу ж пасля заканчэння другой сусветнай вайны. Тады былі зенітчык Іван Шамякін, які правёў на фронце амаль чатыры гады і стаў сведкам страшных злачынстваў гітлераўцаў, палічыў сваім абавязкам расказаць пра іх пра яго гуманнасць і гонар.

Сюжэт апавесці просты. Галоўны герой — савецкі афіцэр-танкіст Раманенка, апынуўшыся ў пераможанай Германіі, трапляе ў сям'ю эсэсаўца, які загубіў яго маці, маленькую дачку, жонку. Але савецкі афіцэр не дазволіў сабе прынізіцца да помсты. Ён, як і многія яго таварышы на зброі, несучы сваім сэрцы няўцешны боль, разумее, для чаго прыйшоў у Германію. Ён думае аб будучым народа, якому Савецкая Армія і ён, у прыватнасці, павінны дапамагчы пазбавіцца ад страшнай спадчыны гітлераўства.

З публіцыстычнай завостранасцю ў апавесці сцвярджалася думка аб незабывнасці перамогі добра, аб справядлівым уладкаванні жыцця ў пасляваенным свеце.

Шырока вядомы раманы Івана Шамякіна «Сэрца на далоні», «Снежныя зімы», «Атланты і карыятыды», «Вазьму твой боль».

Жыватворная крыніца, з якой ён пастаянна чэрпае свежыя сілы, ідэі, вобразы, — яго трывалая сувязь з жыццём. Многа дае яму грамадская дзейнасць. Ён адзін з кіраўнікоў Саюза пісьменнікаў Беларусі, член ЦК Кампартыі рэспублікі. Старшыня Вярхоўнага Савета БССР. Удзел у рабоце пленумаў, сесій Вярхоўнага Савета, дзе звычайна вырашаюцца надзвычайна пытанні развіцця эканомікі і культуры рэспублікі, дазваляюць пісьменніку «трымаць руку на пульсе жыцця».

Іван Пятровіч гаворыць: — Той-сёй з маіх сяброў неаднойчы задаваў мне пытанне: ці не перашкаджае грамадская работа творчай? Не, не перашкаджае. Вядома, пасядзець за сталом, колькі хацелася б, не заўсёды ўдасца. Але затое я з лёгкасцю узброены жыццёвым матэрыялам, які потым кландзецца ў аснову твораў.

Анатоль СТУК.

Светлае слова — каханне...

«Героямі гэтай кнігі з'яўляюцца двое: Яна і Ён. А зместам — каханне. Аўтар выбраў са сваіх твораў толькі тое, што найбольш поўна раскрывае гэтае высокае пачуццё» — такімі словамі адкрываецца зборнік вершаў народнага паэта Беларусі Максіма Танка «Ave Maria». Зборнік — незвычайны. Ён папоўніў серыю мініяцюрных выданняў выдавецтва «Мастацкая літаратура».

75 твораў слыннага майстра беларускага паэтычнага слова па-руску гучаць таксама хораша і светла, як і ў арыгінале, бо над перакладамі вершаў працавалі вядомыя літаратары.

У тым, што выхад кніжкі стаў падзеяй, значная заслуга і мастака М. Басалыгі. Яго «прачытанне» твораў М. Танка па-сапраўднаму мастацкае.

Вы хацелі сустрэцца

«ІДУ ПА СЦЯЖЫНКАХ ТВАІХ...»

З МАСТАКОМ АЛЯКСЕЕМ МАРАЧКІНЫМ ГУТАРЫЦЬ КАРЭСПАНДЭНТ «ГОЛАСУ РАДЗІМЫ» ВАЛЯНЦІНА ТРЫГУБОВІЧ.

Мне пашанцавала. Я бачыла нараджэнне «Партрэта Міколы Гусоўскага» ад самых першых штрыхоў, калі мастак нанёс на палатно контуры будучай постаці, а на сцяне майстэрні павесіў эскіз, дзе ўсё было расплававана, і ў якой паслядоўнасці пісаць і за колькі дзён скончыць. Мастак працаваў, як артыст, — ад усходу да заходу сонца. У цэлым кампазіцыя засталася першапачатковай, але дэталі мяняліся, удакладняліся, перапісваліся. Постаць славуці дзеяча эпохі Адраджэння атрымалася імклівай, пярывістай. Быццам ён спяшаецца сваім словам ці зброяй абараніць святых ідэалы гуманізму. Як вядома, час не пакінуў нам ніякіх адлюстраванняў беларускага паэта-лацініста. Яго творы, у першую чаргу «Пенсія пра зубра», — амаль адзіная крыніца звестак пра аўтара.

Спачатку на палатне выпісаўся твар сталага чалавека, мужа воіна. Для гэтага, здавалася б, ёсць усе падставы. Так дэталёва апісаць паляванне на зуброў — магчымых жывёлін — мог толькі чалавек, што зведаў усё сам. Сіла і вынослівасць тут якасці неабходныя. Але ж які тонкі лірык адчуваецца за радкамі пэмы! З якім замілаваннем ён піша пра родныя пушчы і іх уладара — зубра! І адначасова мудра разважае над праблемамі свету і грамадства, выказвае вострэ і смелыя думкі. Паступова пад пэндзлямі мастака твар на партрэце паякчэў, пасвятлеў. На ім з'явілася пазычная натхнёнасць і спакойная разважлівасць дыпламата... Рушачка будынка і імперыя, але праз стагоддзі жывучы і прыходзячы да нашчадкаў усхваляваныя слёзы нашага земляка з Магілёўшчыны Міколы Гусоўскага. Scripta manent — напісанае застаецца. Гуманістычныя ідэалы, так дарагія нам сёння, узвышаюць асобу таго, хто быў верны ім у далёкі і змрочны час.

— Аляксей, мяркуючы па сціслых тэрмінах работы над партрэтамі Гусоўскага і паказанага год назад на выстаўцы партрэта беларускага першадрукара — «Пачатак. Францыск Скарына», вы грунтоўна цікавіцеся гістарычнай тэматыкай?

— Так, я маю намер стварыць галерэю партрэтаў славуціх дзеячаў нашай гісторыі і культуры. Першым я напісаў Язэпа Драздовіча. Уласна, яго можна лічыць пачынальнікам беларускага гістарычнага жывапісу. Вобраз гэтага мастака мне надзвычай дарагі, я ўвесь час імкнуса яго дапоўніць, і партрэт яшчэ не пакідаў майстэрні, хаця напісаны амаль тры гады назад.

— А звычайна колькі часу праходзіць ад стварэння карціны да яе з'яўлення на выстаўцы?

— Парознаму бывае. Я не зайздросчу тым, у каго ў майстэрні не застаюцца іх працы. Для мяне яны як дзеці. Іх шкада адразу выпускаць у людзі. Потым, нават калі бачыш хібы, правіць не можаш. Лічу, што больш пашансціла тым, якія засталіся тут, у майстэрні — я іх дапісваю, расту-

разам з імі. З замілаваннем пішу пейзажы, але на выстаўкі іх амаль не даю. Калі яны вісяць на сцяне ў майстэрні, то ствараюць такі лірычны настрой... Проста падахвочваюць да працы.

— Але ж мне цяжка прыпомніць якую-небудзь выстаўку апошніх гадоў, дзе б не было вашых новых работ...

— Мусіць, як у кожнага творцы, у мяне ёсць унутраная запланаванасць. Я нібы выконваю сацыяльны заказ грамадства. Вось і з гэтай задумай наконт галерэі нашых славуціх дзеячаў. Думаецца, клопатамі пра мінуўшчыну яна прадыктавана? Не. Сённяшнім днём. Мы павінны глыбока ведаць свае вытокі, усведамляць духоўнасць народа, яго нацыянальную адметнасць. Каб «джынсавая культура» не падмяніла сабой багацце і разнастайнасць праяў чалавечага розуму.

— Аляксей, скажыце, калі ласка, праўда, я не ведаю, ці можна такое вызначыць больш-менш пэўна, калі вы ўсвядомілі сябе мастаком, творцам?

— Паспрабую адказаць. Я нарадзіўся і вырас у вёсцы Язэры Чэрыкаўскага раёна. І дагэтуль, а мне ўжо сорак гадоў, у памяці ярка жывуць карціны дзяцінства. Маці снуе кросны. Дзед Андрэй расказвае казкі і

свае прыгоды-вандроўкі. Ходзіць з хаты ў хату з лірай і спявае жабрак Захар'я, а яго жонка чытае вершы: «Падаючы сняжынікі, дыяменты-росы...» З вайны бацька прывёз паштоўкі, то былі рэпрадукцыі карцін з Дрэздэнскай галерэі. Калі пазней, у інстытуце, я сустракаў у падручніку таго ж Тыцыяна, то пазнаваў, як фрагмент свайго дзяцінства. Чытаў шмат. Бацька быў бібліятэкарам. Падсвядома я назапашваў уражанні, веды. Хацелася маляваць.

Другі этап прыпадае на апошнія курсы тэатральна-мастацкага інстытута. Пасля вывучэння гісторыі рускага і заходнеўрапейскага мастацтва, знаёмства з усімі плынямі і стылямі ўзнікла вострае жаданне вярнуцца да роднага. Яно было ўвесь час ува мне, але трэба было неяк даць яму выйсць. Пачаліся вандроўкі па Беларусі. Так я натрапіў на след Язэпа Драздовіча. Чатыры гады збіраў яго спадчыну, хадзіў яго сцежкамі, гутарыў з тымі, хто помніў што-небудзь пра гэтага ма-

стака. Язэп Драздовіч адкрываўся мне як чалавек і грамадзянін, які ўсё жыццё аддаў служыў свайму народу. І цяпер, калі бывае цяжка, перачытваю яго дзённікі. Імкнуса працягваць яго дзейнасць.

«...Я іду па сцяжынках тваіх, дзядзька Язэп. Збіраю спадчыну тваю, што шчодра раздаваў ты людзям у тыя нялёгкае часы, і бясконца шчаслівы, калі знаходжу працу рук тваіх у абжытых сялянскіх хатах. Я пазнаю яе адразу. Творы твае такія адметныя, незвычайныя, іх ніколі не зблытаеш з іншымі». Так пісаў Аляксей Марачкін у адным з артыкулаў, прымеркаваным да юбілейнай выстаўкі работ Язэпа Драздовіча. Магчыма, з цягам часу мастак напіша кнігу пра свайго духоўнага настаўніка, папярэдніка, бо словам ён таксама валодае па-майстэрску.

— Яшчэ гады два-тры назад крытыкі залічвалі вас у маладыя мастакі...

— Гэтаму ёсць тлумачэнне. Спачатку я скончыў Віцебскі педінстытут, стаў настаўнікам малевання, чарчэння. Працаваў. Нават удзельнічаў у выстаўках. Але хутка зразумеў, што не хапае ведаў, прафесійнага ўмельства. І яшчэ на шэсць гадоў стаў студэнтам. Скончыў мінскі тэатральна-мастацкі інстытут у 32 гады. Па стажу прафесійнай работы мастацтвазнаўцы і залічылі мяне ў маладыя.

Цяжка паверыць, што за такі кароткі тэрмін мой суб'ядзеднік здолеў трывала заняць месца сярод лідэраў беларускага мастацтва. Амаль кожная яго новая работа прыцягвае ўвагу наведвальнікаў выстаўкі і спецыялістаў. Рэакцыя бывае рознай. То ўсе захапляюцца, то сутыкаюцца палярныя ацэнкі. Сыходзячыся на тым, што Аляксей Марачкін — з'ява ў сучасным беларускім жывапісе, мастацтвазнаўцы спрачаюцца да наконт выяўленчых сродкаў, то наконт задумы аўтара. Бо Алесь Мара [так падпісвае мастак свае карціны] мысліць вобразна, асацыятыўна, не займаючы сваіх герояў, хутчэй прыўзняваючы іх над паўсядзённасцю, каб паказаць вечную прыгажосць і каштоўнасць ідэалаў, узор для наследавання, выказаць любоў да жыцця.

Вызначальнай рысай гэтага чалавека я б назвала натуральнасць. Ён свабодна і сур'ёзна выступае на адкрыццях выстаўкі ў Палацы мастацтва, потым з годнасцю вядзе па ёй замежнага госьця; цэлы вечар гутарыць з навукоўцам-філосафам пра эпоху Адраджэння і потым просіць таго пасядзець яшчэ гадзінку, каб зрабіць замалёўкі да партрэта Гусоўскага, бо профіль суб'ядзедніка блізка да задуманага. Разам з сынам і дзясучатамі здольны да раніцы спяваць ля купальскага вогнішча і паехаць у вёску на сенакос, не ўзяўшы нават эцюднік. А касу там нехта газычыць... Талент, адукаванасць спалучаюцца ў ім з сялянскай працавітасцю.

Карціны Аляксея Марачкіна ў любой экспазіцыі пазнаеш беспамылкова. І не фарбы, не манера пісьма, лічу я, тут галоўнае. Ён адметны сваім мысленнем, здольнасцю ў дасканалей сучаснай форме выказаць народнае разуменне адвеч-

ных ісцін і каштоўнасцей — Жыцця, Каханьня, Вернасці... Шэраг яго работ — «Гуканне вясны», «Касі, касі, пакуль раса», «Птушкі» («Абудоўжэнне») — мастацтвазнаўцы лічаць фальклорнымі.

— Як вы, Аляксей, ставіцеся да гэтага тэрміна?

— У залежнасці ад таго, што пад ім разумеюць. Мае працы — гэта не ілюстрацыі да традыцыйных народных святаў ці абрадаў. Я імкнуса дакладна перадаць настрой, адчуванне часу... Ведаецца, народныя песні тут для мяне прыклад і недасягалыны ўзор. Лаканічна, проста, а душу кранае за жывое і пераходзіць з пакалення ў пакаленне. У словах і мелодыі перакрываюцца рэальныя характары, і адначасова кожны, хто спявае ці слухае, перажывае ўсё, нібы сваё ўласнае... Вось гэтую новую работу — «Чароўныя арэлі», мусіць, таксама залічаць у фальклорныя, у ёй водгулле купальскага свята.

Мяне кранае тут сцішанасць, чаканне чуда, стрыманая трывога і радасць у прадчуванні яго... У любым узросце чалавек спадзяецца на новае, лепшае. І гэта надае энэ жыццю. Яшчэ скажу, што жанчыны на палотнах Аляксея Марачкіна прымушаюць мяне заўсёды да пакутлівых роздумаў і параўнанняў. Ці ёсць у мяне столькі моцы, каб магла выжыць пасля жахаў, падобных тым, што зведала цётка Санклета, жанчына са спаленай вёскі! Ці такія трывалыя мае перакананні, як у Алаізы Пашкевіч [Цёткі!]. [Яе партрэт называецца «Нас кавалі ў пламенні». Ці не забыла я за мітуснёй гарадской паўсядзённасці прыродны кругабарот продкаў — шчыльняе чаканне вясны, клопаты пра зямлю, працяг роду людскога!

— Чаму ў вас «жаночая тэма» так эмацыянальна напружана? Кожны вобраз, як напятая струна. І я не магу сказаць, чаго больш — трагізму ці аптымізму.

— У саюзнікі я бяру тут пісьменніка Івана Чыгрынава — майго земляка і амаль равесніка. Наша пакаленне не ваявала, мы не былі сведкамі бацькоўскіх подзвігаў, але мацярынскія пакуты бачылі на ўласныя вочы. І святых наш абавязак расказаць нашчадкам, як у самых жахлівых умовах жанчыны Беларусі не гублялі ееры ў жыццё, гадавалі дзяцей, часта ратавалі іх, чакалі бяссоннымі начама мужоў і старэйшых сыноў, якія змагаліся з ворагам. Калі я чытаю «Плач перапёлкі», «Апраўданне крыві» Івана Чыгрынава або ўспамінаю сваё маленства, то бачу галоўнае — непераможнасць чыстага, асветленага ідэаламі жыцця. У імя яго варта адолець усе пакуты і нястомна працаваць.

НА ЗДЫМКАХ: А. МАРАЧКІН. «Партрэт Міколы Гусоўскага»; «Чароўныя арэлі».

АЛІМПІЙСКІЯ МЕЛОДЫ

На Усеаюзным конкурсе на лепшую песню да Алімпіяды-80 другой прэміі ўдастоены беларускі кампазітар І. Лучанок за песню «Алімпіяда» на словы Б. Брусікава. Але гэта не адзіная «алімпійская» мелодыя кампазітара.

Для Дзяржаўнага народнага хору БССР І. Лучанок напісаў песню «Алімпійскі агонь» на словы П. Макаля. Штодзённая ў Мінскім цырку гучыць яго музыка, створаная спецыяльна для алімпійскай праграмы. Прафесійныя і самадзейныя калектывы, салісты ў дні спартыўнага свята выконваюць таксама яго «Песню аб Мінску» і песню «Алімпіяда наша наперадзе».

УКРАЇНСКА-БЕЛАРУСКІ СЛОЎНІК

Кандыдат філалагічных навук В. Лемцюгова складала «Украінска-беларускі слоўнік», які пад рэдакцыяй акадэміка АН БССР М. Бірылы і доктара філалагічных навук, прафесара А. Супруна выйшаў у выдавецтве «Вышэйшая школа».

Выданне гэтае адрасуецца перакладчыкам, пісьменнікам, журналістам, усім, хто хоча чытаць мастацкія творы, а таксама часопісы, ініцыю літаратуры на ўкраінскай мове. Слоўнік пабудаваны па дыферэнцыраваным прынцыпе. Гэта значыць, што ў яго ўвайшлі толькі тыя (каля 30 тысяч) словы, словазлучэнні, фразеалагізмы, прыказкі і прымаўкі, якія па-беларуску гучаць інакш, чым на ўкраінскай мове.

МУЗЕЙ У РАЙЦЭНТРАХ

Ва Ушацах створаны музей народнай славы. Знаёмства з яго экспазіцыяй — сапраўдны экскурс у слаўную гісторыю і сённяшні дзень раёна.

Тут сабраны шмат пісем, дакументаў, фатаграфій, партызанскай зброі, рэчэй і прадметаў суролага быту «лясных салдат».

Экспазіцыя пастаянна папаўняецца новымі дакументамі і матэрыяламі, экспанатамі і малюнкамі.

Акрамя мясцовых жыхароў, наведвальнікамі музеяў народнай славы былі дэлегацыі з суседніх раёнаў, Прыбалтыкі і РСФСР, Польшчы і ГДР, іншых краін.

ПРА НАШЫХ ЗЕМЛЯКОЎ

Сёлета выйшла ў свет «Алімпійская энцыклапедыя» (выдавецтва «Советская энциклопедия»). У кнізе разгледжаны пытанні арганізацыі і рэгламенту Гульняў, гісторыі і сучаснага стану алімпійскага руху, алімпійскай нумізматыкі, філатэліі, культурнай праграмы, змешчаны расказы пра алімпійскіх чэмпіёнаў і дзеячаў спартыўнага руху. Сярод тых, пра каго расказаецца ў кнізе, — нашы землякі, мінчане, — веласіпедыст, алімпійскі чэмпіён у Манрэалі У. Камінскі і барца, чэмпіён Рыма А. Каравая, кідалінік молата, чэмпіён XVIII Алімпіяды і сярэбраны прызёр у Мехіка Р. Клім, алімпійская чэмпіёнка на гімнастыцы на XX Алімпіядзе ў Мюнхене А. Кошаль і іншыя.

ГАРЫЦЬ АГОНЬ АЛІМПІЯДЫ

БЕЗ РЭКОРДАЎ— НЯМА МЕДАЛЕЎ

Як сапраўднае свята спорту праходзіць XXII Алімпіяда ў Маскве. І як усякае свята яна расквечана яркімі букетамі выдатных спартыўных дасягненняў. За чатыры першыя дні спаборніцтваў устаноўлена 26 новых алімпійскіх і 16 сусветных рэкордаў. Стала ўжо добрай традыцыяй, што толькі той, хто здолее перавысіць рэкорд, можа спадзявацца на медалі ўсіх пробаў. Вось прыклады гэтага.

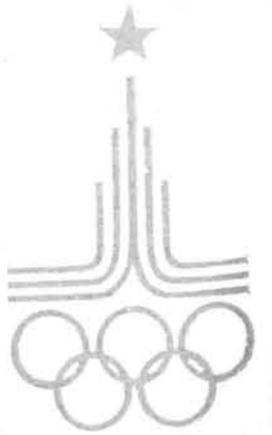
Трынаццаць велогоншчыкаў на алімпійскім трэку ў Крылацкім ужо ў папярэдніх заездах гіта на 1 кіламетр і ў індывідуальнай гонцы праследвання на 4 кіламетры пачаргова паляпшалі сусветныя рэкорды. Толькі ўстанавленне новага алімпійскага дасягнення — 290 кілаграмаў, дазволіла дэбютанту Гульняў савецкаму штангісту Мазіну перамагчы чэмпіёнаў Еўропы і свету балгарына Дзімітрава і паляка Севярына...

Галоўная ж барацьба за неафіцыйнае першынство ў агульнакамандным заліку ідзе ў асноўным паміж дружнамі Савецкага Саюза і Германскай Дэмакратычнай Рэспублікі. Тут, як кажуць, найшла каса на камень. Варта аднаму з сапернікаў нанесці «ўкол», як такі ж «ўкол» наносіць другі. Возьмем, напрыклад,

спаборніцтва па плаванні. На дыстанцыі 400 метраў вольным стылем сярод жанчын першыя тры месцы занялі спартсменкі ГДР: Дзірс (новы алімпійскі рэкорд), Шнайдэр, Шміт. Тут жа савецкая каманда «адыгралася» ў плаванні на 200 метраў брасам: Качушыце (новы алімпійскі рэкорд), Варганава, Багданава...

Не абыходзіцца на Алімпіядзе і без сюрпрызаў. Як гэта было ў класічнай барацьбе ці ў плаванні. Да Гульняў ніхто з тэарэтыкаў спорту не браў у разлік барца з Грэцыі Мігікіса і плыўца са Швецыі Барона. Але іменна яны на маскоўскай Алімпіядзе змаглі выйграць у больш знакамітых сапернікаў. Самай жа найвялікшай сенсацияй лічаць спецыялісты вынікі папярэдніх спаборніцтваў сярод рапірыстак у асабістым заліку. Ні адна спартсменка са зборнай СССР не трапіла ў фінал. А ў камандзе ж выступалі: Бялова, Сідарава, Гілязава — кожная з іх не патрабуе рэкамендацыі. Нічога не зробіш — спорт ёсць спорт. У нашых жанчын застаецца магчымасць адыграцца ў камандным турніры.

На 24 ліпеня зборная каманда Савецкага Саюза заваявала 27 золатых медалёў, многа сярэбраных і бронзавых узнагарод. Важкі ўклад у скарбонку зборнай краіны ўнеслі спартсмены Беларусі. Алімпійскімі чэмпіёнамі сталі веласіпедыст Логвін, плывец Каплякоў, Партноў — па скачках у ваду, гімнастка Нэлі Кім. У ліку прызёраў рапірыст Раманькоў, барэц Каньгін, Пачэнчук — спартыўная хадзьба і іншыя.

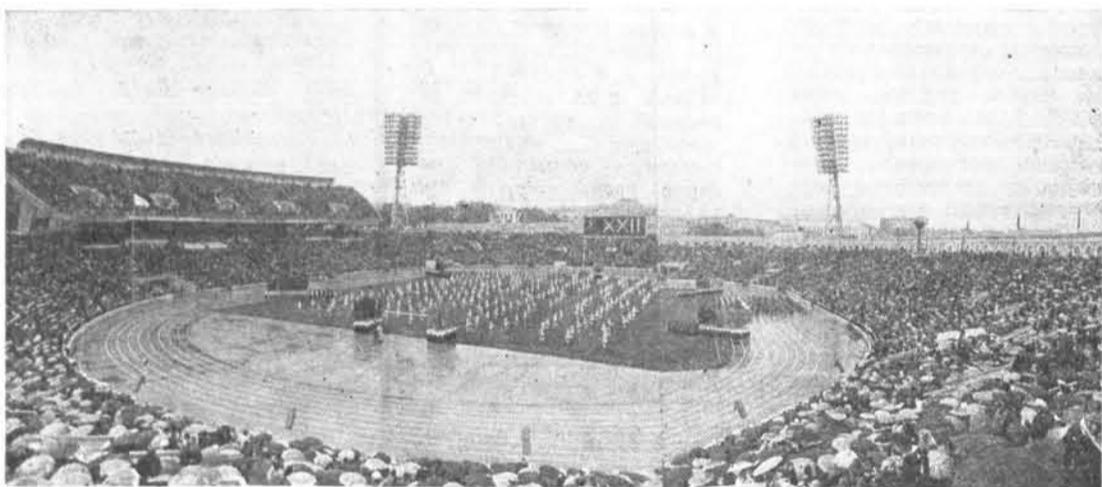
АРМАНД ХАМЕР У ЗАХАПЛЕННІ

Вядомы амерыканскі грамадскі дзеяч і бізнесмен Арманд Хамер наведаў Алімпійскую вёску. Хадзіў і здзіўляўся. Жылыя карпусы, Культурны цэнтр і спартыўны комплекс, рэстараны зрабілі на яго выдатнае ўражанне. Ён нават не ўтрымаўся ад усмешкі: «Ваюся, Лос-Анджэлесу будзе далёка да Масквы... Ваша Алімпійская вёска зручная з усіх пунктаў гледжання. І ў той жа час вельмі прыгожая. Яна такая ж грандыёзная, як цырымонія адкрыцця Гульняў, на якой мне пашанцавала пабываць. Гэта было цудоўнае свята, якое задало тон усёй Алімпіядзе. Вярнуўшыся ў ЗША, я скажу мэру Лос-Анджэлеса, што той проста абавязаны прыехаць у Маскву яшчэ да канца Гульняў. Карысна паглядзець, як усё арганізавана ў вас у сталіцы, павучацца!»

Амерыканскі прамысловец, кіраўнік кампаніі «Аксідэнтал петролеум», асабліва адзначыў выдатную арганізацыю Алімпіяды: «Падрыхтоўка да спаборніцтваў была вельмі стараннай. Усе мы павіны шчыра падзякаваць Саюзу за тую намагаючы, якія былі затрачаны на стварэнне ўмоў для алімпійцаў і гасцей. Думаю, варта адзначыць той уклад, які ўнёс у падрыхтоўку Алімпіяды кіраўнік Савецкай дзяржавы пан Брэжнеў. На славу папрацавалі старшыня Аргкамітэта «Алімпіада-80» пан Новікаў і мэр Масквы пан Промыслаў. Свет ацэніць іх высакародныя намаганні».

Як мы паведамлялі, 20 ліпеня на стадыёне «Дынама» ў Мінску быў запалены Алімпійскі агонь. Вялікае спартыўнае свята адкрыў першы намеснік Старшыні Савета Міністраў БССР, старшыня рэспубліканскага Аргкамітэта «Алімпіада-80» У. Міцкевіч. Са словамі прывітання, пажаданнямі поспехаў у спартыўных спаборніцтвах да ўдзельнікаў турніра звярнуўся член МАК І. Тэсема. На ўрачыстым адкрыцці прысутнічаў першы намеснік старшыні Аргкамітэта «Алімпіада-80» І. Дзянісаў. Адкрыццё групавога алімпійскага футбольнага турніра завяршылася маляўнічым спартыўным прадстаўленнем.

НА ЗДЫМКАХ: выступае І. ТЭСЕМА; алімпійскі агонь запалены; свята на стадыёне.

У ЛЮБЫ ГОРАД СВЕТУ

Прэс-цэнтр групавога футбольнага турніра на стадыёне «Дынама» ў Мінску заваяваў добрую рэпутацыю ў замежных журналістаў.

Адсюль, з вялікай залы, што размясцілася пад цэнтральнай трыбунай, ідзе разнастайная інфармацыя, якая трапляе на старонкі газет не толькі нашай краіны, але і замежных, перадаецца па радыё і тэлебачанню. Адзначым, што пры прэс-цэнтры акрэдытаваны журналісты з Югаславіі, Фінляндыі, Іспаніі, Коста-Рыкі, Алжыра і ЗША.

Міраслаў Рэдэ, югаслаўскі журналіст, гаворыць:

— Галоўнае ў рабоце жур-

наліста, каб можна было аператыўна перадаць матэрыял у газету. А тут у нас выдатныя ўмовы як для адпачынку, так і для працы.

З вялікай удзячнасцю Рэдэ і іншыя югаслаўскія журналісты адгукаюцца аб мінскіх сувязістках, узначалываемых Мешчаракавай. Усяго за некалькі мінут яны вызываюць і Бялград, і Заграб, і Нові Сад. Высока ацэньваюць арганізацыю работы прэс-цэнтра карэспандэнт фінскага радыё і тэлебачання Маці Ламі, галоўны рэдактар алжырскага часопіса «Эль Джэч» Абуд Хішам...

Прэс-цэнтр кожны дзень выпускае больш дзесяці ін-

фармацыйных бюлетэняў. У залах устаноўлены каларыяныя тэлевізары, якія дапамагаюць бачыць не толькі тое, што адбываецца на мінскім стадыёне, але і ў Маскве, Ленінградзе, Кіеве, Таліне. Да паслуг журналістаў — прэсбар, кафэ з халоднай і гарачай ежай, напіткамі, фруктамі.

У прэс-цэнтры праходзяць сустрэчы, абмен думкамі, знаёмствы. Пасля заканчэння футбольнага матча да журналістаў прыходзяць трэнеры, ігракі. Тут можна атрымаць адказ на любое пытанне аб камандах, аб асобным футбалістах, аб планах і гэтак далей.

БЫЦЬ У ЗБОРНАЙ— ВЯЛІКІ ГОНАР

Сёння мы заканчваем прадстаўляць спартсменаў Беларусі, якія заваявалі права выступаць у складзе зборнай каманды Савецкага Саюза на Гульнях XXII Алімпіяды ў Маскве.

Аляксандр ГРЫГОР'ЕУ. Майстар спорту міжнароднага класа па скачках у вышыню. Неаднаразовы чэмпіён СССР.

Віктар БЕЛЬСКІ. Майстар спорту па скачках у даўжыню. Прызёр міжнародных спаборніцтваў у Маскве, прызёр чэмпіянатаў СССР 1979 і 1980 гадоў.

Уладзімір КОТАУ. Майстар спорту міжнароднага класа па марафонскаму бегу. Чэмпіён СССР 1980 года.

Пётр ПАЧАНЧУК. Майстар спорту міжнароднага класа па спартыўнай хадзьбе. Прызёр першынстваў Еўропы і СССР у спартыўнай хадзьбе на 20 кіламетраў.

Яўген ІУЧАНКА. Майстар спорту міжнароднага класа па спартыўнай хадзьбе. Чэмпіён СССР і рэкардсмен свету 1980 года ў спартыўнай

хадзьбе на 50 кіламетраў.

Юрый ЧАРВАНЕУ. Майстар спорту міжнароднага класа па бегу з бар'ерамі. Чэмпіён зіміных першынстваў Еўропы і СССР 1980 года, рэкардсмен свету ў бегу на дыстанцыі 60 метраў.

Аляксандр ФЯДОТКІН. Майстар спорту міжнароднага класа па бегу. Неаднаразовы чэмпіён СССР, прызёр Еўропы 1978 года ў бегу на 5000 метраў.

Мікалай КІРАУ. Майстар спорту міжнароднага класа па бегу. Неаднаразовы чэмпіён СССР у бегу на 800 і 1500 метраў.

Аляксандр ВАРАБЕЙ. Майстар спорту па бегу з перашкодамі. Прызёр міжнародных спаборніцтваў на прызы імя братаў Знаменскіх у бегу на 3000 метраў.

Аляксандр КАРШАКЕВІЧ. Майстар спорту міжнароднага класа па гандболу. Пераможца маладзёжнага першынства свету 1979 года ў складзе зборнай каманды СССР. Ігрок гандбольнай каманды мінскага СКА.

ВЫЙШЛІ Ў ЧВЭРЦЬФІНАЛ

Вялікай напружанасцю адзначаліся гульні па футболе, якія праходзілі ў Мінску. За права трапіць у чвэрцьфінал у групах «Д» і «С» вялі барацьбу алімпійскія каманды Югаславіі, Ірака, Фінляндыі, Коста-Рыкі, Германскай Дэмакратычнай Рэспублікі, Алжыра, Іспаніі і Сірыі. Самай вялікай нечаканасцю стаў вынік паміж футбалістамі Іспаніі і Алжыра. Арыканскія

спартсмены, якія да гэтага перамаглі каманду Сірыі з лікам 3:0, здолелі дамагчыся нічыёй з іспанцамі. У абодвух каманд стала ў выніку па тры ачкі. Але ў футбалістаў Алжыра аказалася лепшая розніца забітых і прапушчаных мячоў. Яны і выйшлі ў чвэрцьфінал алімпійскага турніра разам з камандамі ГДР, Югаславіі і Ірака.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС:

МІНСК-ГСП, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 44.
ТЭЛЕФОНЫ: 33-01-97, 33-02-80, 33-03-15, 33-16-56, 33-07-82.

Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга друкарня выдавецтва ЦК КП Беларусі.
Зак. 1067